…РОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ! 47-дохи жэлээ гарана

…БУРЯАД ҮНЭН

…эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

…304 (13 006) | 1969 оной декабриин 28, воскресени | Сэн 2 мүнгэн

ҮНДЭР УРГАСА— ОРОЛДОЛГЫН ХҮСЭН

Ажахынуудай гол баялиг—газарые бүри hайнаар эдлэн хэрэглэхэ, үрэжэлыень али болохоор дээшэлүүлхэ, тэрэнэй үндэhөөр хүдөө ажахын бүхы үйлэдбэрие улам ашаг үрэ ехэтэйгээр хүгжөөхэ асуудалнуудта тээсгэн бологшо Колхознигуудай бүхэсоюзна гурбадахи съезд дээрэ онсо анхарал хандуулагдаhан байна.

Энэньшье ойлгосотой. Колхоз, совхоз бүхэн газараа зүбөөр элдүүрилжэ, hайнаар уhалаад, үтэгжүүлээд, орооhо тариянай, үбhэ ногооной болон бусад ургамалнуудай үндэр баян ургаса абажа шадаал hаа, мяха, hү, үндэгэ, нооhо гэхэ мэтэ продуктнуудые элбэг дэлбэгээр үйлэдбэрилхэ, гүрэндөө ехээр худалдаха байна ха юм. Тэрэнэй ашаар ажахынуудай өөhэдынь экономико улам бэхижэхэ, хүн зоной ажабайдал бүри баян дэлгэр, жаргалтай hайхан болохол.

Тиимэhээ газарай хүрьhэнэй үрэжэл hайжаруулха, ургасыень дээшэлүүлхын тула жэлэй дүрбэн сагта таhалгаряагүйгөөр оролдохо, бүхы шухала хүдэлмэри хэхэ ёhотой болоно.

Манай Буряад ороной түрүү ажахынуудай дүй дүршэл дээрэhээ харахада, тэдэнэр машина техникын, механизаторнуудай сүлөөтэй байhание hамбаашалан, тариялан, сабшалан дээрээ үбэлдөөл наг шэбхэ ехээр зөөхэ, саhа тогтоохо, тошо hайса халяаха гэжэ оролдодог байна. Энэнь алишье талааraa зүб гэжэ hанагдана. Юуб гэхэдэ, республикын зарим колхоз, совхозууд наг шэбхэ хүрэшоо, абтанагүй, тогтоохо саhан үгы, техникэ, механизаторнуудай сүлөөгүй, заhабарилгада байна гэхэ мэтээр шалтаад, үбэлэй сагта тариялан, сабшалан дээрээ юушье хэдэггүй, хабар болохые хүлеэгээд лэ hуудаг шуу. Хабар болоходо үнөөхил халуун хүдэлмэриинь хаhа ороод, трактор, машина, хүн зониинь хаанашье хүртэхэгүй. Тигэжэ тариялан, сабшалан дээрэнь өөдэтэй үтэгжүүлгэ оруулагдангүй, газарынь ёhoop уhалагдангүй үлэдэг гээшэ.

Жэшээ баримта бэдэржэ холошье ошоhоной хэрэггүй. Байгша ондо олонхи нютагуудта ган гасуур боложо, хүшэр хүндэ байдал тохёолдоо. Теэд энэшье эрхэ байдалда газараа hайнаар элдүүрилжэ, зүбөөр уhалаад, үтэгжүүлээд, агротехникын түрүү онол аргануудые оролдосотойгоор хэрэглэhэн ажахынуудта муу бэшэ ургаса абтаа ха юм. Ямар уларилтай жэл болохоб гээд лэ, тэнгэриин шарай адаглаад, өөhэдөө юушье хэнгүй hуухада, хаанаhаа ехэ ургаса абтахаб даа.

Эдэ бүгэдые хараада абаhан ажахынууд мүнөө тариялан, сабшалан дээрээ нилээд ехэ хүдэлмэри хэжэ байна. hаяхан Бэшүүрэй аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ Ч. М. Митыпов манай редакцида нигэжэ мэдээсэбэ:

— Намарhаа хойшо урин дулаан байhание hамбаашалан, үхэр малай байрын шэбхэ хуу бульдозероор обоолоод, трактор, машина олоор табижа, гансахан ноябрь, декабрь соо тариялан, сабшалан дээрэ 13 мянган тонно шэбхэ гаргаабди. Мүнөө саhа тогтоохо, тошо халяаха хүдэлмэри хэжэ байнабди.

Тэрэшэлэн энэ аймагай Бодонгуудай совхоз, «Победа» колхоз богонихон болзор соо 7-8 мянган тонно шэбхэ гаргажа шадаа. Мүн Зэдын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ, «Мир» колхозууд тариялан, сабшалан дээрээ намарhаа хойшо 4000—5000 тонно шэбхэ гаргаад, мүнөө энэ хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлhээр. Харин тиихэдэнь тэндэхи «Коммунизм» колхоз, Оёорой, «Октябрьский» совхозууд үбэлэй үедэ нэгэшье тонно шэбхэ гаргаагүй.

Сэлэнгын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоздо нуга сабшалан hайжаруулха отряд hайнаар хүдэлнэ. Энэ отряд hара үлүүтэй саг соо 5 мянган тонно шэбхэ сабшалан дээрэ зөөгөө. hаянай хүйтэржэ эхилхэлээр колхозой бэрхэ луговод нүхэр Базаров түрүүтэй хэдэн хүн сабшаландаа тошо халяахаяа гараба. Ноёхоной XX партсъездын нэрэмжэтэ колхоз (главна агрономынь А. Биликтуев) юрөөгэйхидhөө машина техникээр, хүн зоноор дутуугүй. Теэд тус колхозой тариялан, сабшалан дээрэ хон-жэн. Намарhаа хойшо нэгэшье тонно шэбхэ гаргагдаагүй. Үнгэрхэдөө үбэлдөө хэгдэхэ агротехническэ хүдэлмэриин түсэбшье табигдаагүй. Тус колхоздо оньhожоруулагдаhан отрядыньшье тараагдашанхай.

Иимэрхүү жэшээнүүдые дурдаха болоо hаа, аймаг бүхэндэ олон. Хэжэнгын, Яруунын, Хяагтын, Улаан-Үдын, Мухар-Шэбэрэй, Сэлэнгын, Хориин аймагууд сентябриин 1-hээ хойшо тариялан, сабшалан дээрээ өөдэтэй наг шэбхэ зөөгөөгүй. Магад трактор, машинануудайнь олонхи заhабарилгада байгаад, энэ хүдэлмэри гэдэргэ татагдаа аабы гэхэдэ, тэрэшье тиимэ бэшэ. Эдэ аймагууд мүнөө хүрэтэр техникээ заhабарилжа хүсэд эхилээгүй байна ха юм.

Энэ жэлдэ олонхи нютагуудта саhан ехэ ороо. Бага, ехэ гол горходшье уhаар элбэг, тошо ехээр халяаха арга боломжо хаа хаанагүй бии. Теэд аргатайл газартань саhа тогтоохо, тошо халяаха хүдэлмэри диилэнхи ажахынуудта хэгдэнэгүй.

Эдэ бүгэдэ юун дээрэhээ болоноб гэхэдэ, колхоз, совхоз бүхэндэ гүхэрезн жэлдэ хүдэлхэ луговодуудай тусхай звено, оньhожоруулагдаhан отряд эмхидхэгдэхэ гэжэ саарhан дээрэ гоё гоёор бэшэгдээд, үнэндөө тэдэнь хабар ойро зуура хүдэлhэн нэрэтэй болоод тараагдашана.

Эгээл мүнөө үбэлэй сагта механизатор, тарияшад, луговодуудые hургаха, үндэр ургасын түлөө тэмсэхэ агротехникын түрүү онол арганuудтай танилсуулха, мэргэжэл шадабариень дээшэлүүлхэ тон таатай хаhа байна. Тингэбэшье олонхи ажахынуудта энэ шухала хэрэг тоогдоногүй. Хэжэнгын, Хориин, Улаан-Үдын аймагуудай колхоз, совхозуудта тиимэ кружогууд оройдоо эмхидхэгдээшьегүй.

Нэгэ үгөөр хэлэбэл, тариянай газарай, мүн олон мянган адууhа малыемнай тэжээдэг сабшалан, бэлшээриин үрэжэл hайжаруулха, ерэхэ хабартаа шинг нойто элбэгтэй байхынь тула мүнөөнhөө оролдохо саг ерээ. Нэн түрүүн ажахы бүхэндэ оньhожоруулагдаhан отряд болон луговодуудай звенонуудые дары эмхидхээд, заабол хабар боложо, габшагай хүдэлмэриин hарануудай соносхогдохые хүлеэжэ байнгүй, наг шэбхэ зөөхэ, саhа тогтоохо, тошо халяаха хүдэлмэри үргэн далайсатайгаар ябуулха хэрэгтэй. Мүн хаа хаанагүй бии байhан бүлүүр станцинуудые үдэр hунигүй хүдэлгэжэ, хэрэгтэй газарта мүльhэ ехээр хүргэхэ арга бии ха юм. Тиихэдэ отряд, звенонуудта тусхай газар даалгажа үгөөд, тэды шэнээн ургаса абаха, тиимэ хүдэлмэри хэхэ гэжэ тодорхой нарин түсэб-даабари табиха, ажалайнь түлөөhые зүбөөр, хүнүүдые бодотоор урмашуулхаар тогтоохо ёhотой. Тэндэ хүдэлжэ байhан зоной дунда социалис мүрысөө hайнаар эмхидхэхэ шухала.

Хабарай тарилгада хүдэлхэ бүхы техникые хаhа сагтань hайнаар заhабарилха, үрэhэ хүрэнгэ эрхим шанартайгаар сэбэрлэхэ гэхэ мэтэ тарилгада бэлэдхэлэй бүхы хүдэлмэрие болзор соонь дүүргэжэ, үндэр баян ургасын үндэhэ hуури табихын түлөө мүрысэел гэжэ hаяхан Мухар-Шэбэрэй аймагай «Искра» колхозой механизаторнууд hайшаалтай үүсхэл гаргаба.

Агууехэ В. И. Ленинэй түрэhөөр 100 жэлэй алдарта ойн гүйсэхэ 1970 ондо бүхы ургамалнуудай арга боломжоёо элсүүлэн, хэзээ хэзээнэйхиhээ габшагай шангаар хүдэлхэ гээшэ республикын бүхы тарияшад, механизаторнууд, луговодууд, агрономууд, инженернүүд, хүтэлбэрилэгшэдэй нэрэ хүндын хэрэг, нангин уялгань болоно.

…ЖАЛАЙНГАА ДҮН СОГСОЛНО

…Хори тосхоной соёлой …соо үглөөнhөө хойшо …олон суглараад байба. …алтажа эхилhэн толгой… …каалшье хүнүүд, хээрэ …жа хүрилhэн хүдэр ша… …эшүүл, бэреэд, басагад …гдана.

…эр аймагай совхозуудай …нишод сугларжа, жэл …ажалайнгаа дүн сог… …аашанхи зорилгонууд …хөөрэлдэhэн, хони үс… …талаар 1970 оной со… …лга абаhан байна.

…хаяа байгша энэ жэл… …уларилай хүшэр хүндэ …hаань, Хориин аймаа… …и совхозуудай хони… …бэшэ үрэ дүн туйлаа. Социалис мүрысөөнэй дүн гаргахада, Анаагай. совхозойхид эрхимлэжэ, КПСС-эй райкомой, аймгүйсэдкомой, үйлэдбэриин управлениин дамжуулгын Улаан тугта хүртэбэ. Мүн аймагай Хүндэлэлэй самбарта бэшэгдээ, үнэтэ шанда хүртөө. Тус совхоз энэ жэлдэ зуун эхэ хонин бүриhөө дунда зэргээр 78 хурьга түлжүүлээ. Нооhо абаха, гүрэндэ тушааха түсэбөө 109 процент дүүргээ. Гадна тус бүридөө 37 килограммhаа бага бэшэ шэгнүүртэй болгожо хонидоо гүрэндөө тушааhан байна.

Бригада болон отделенинүүдэй дундаhаа баhал энэ совхозой гурбадахи отделениин хонишод мүрысөөндэ шалгараа. Эдэнэр хонидой тоо толгойе олошоруулха, түл абаха, нооhо хайшалха түсэбүүдээ амжалтатайгаар дүүргээ юм.

Тус зүблөөн дээрэ ажалша бэрхэ, дүршэл шадабари ехэтэй түрүү хонишодой нэрэ обог оло дахин дурдагдажа, тэдэнэр магтаал, шагналнуудта хүртөө. Жэшээлхэдэ, Үдын совхозой эрхим хонишон Намжилма Тогмитова. Анаагай совхозой түрүү хонишод Ойдоп Тагаров, Нима Дондоков, Цырен-Доржо Чимитов, Хүрбын совхозой бэрхэ хонишон Банзаргаша Жамбалов гэгшэд тус тустаа зуун эхэ хонин бүриhөө 100—102 хүрэтэр хурьга абажа түлжүүлhэнэйнгээ түлөө Москва ВДНХ-да ошохо путёвкоор, үнэтэ бэлэгүүдээр шагнагдаа. Аймагай «Ажалай алдар солын дэбтэртэ» бэшэгдэхэ болоо.

Тэрэшэлэн хонин hүрэгые олошоруулха, мяха, нооhо ехээр абахын түлөө үнэн шударгыгаар ажаллаhан 30 гаран түрүү хүнүүд баhал шагнагдаба. Тэдэнэй дунда Анаагай совхозой хонин ажалые эрхилэгшэ Гутаб Базаржапов, эндэхи хонишод Пунсык Жамбалов, Дондок Дандаров, Үдын совхозой хонишод Жамьян Аюшеев, Дугар-Цырен Дашиев болон бусад бии.

Зүблөөндэ хабаадагшад энэ жэлдэ үбhэ тэжээлэй бага, бэрхэтэй үбэлжэлгын тохёолдоошье hаа, бүхы арга боломжо, хүсэ шадалаа элсүүлэн хүдэлжэ, шэнэ жэлдэ түл абаха, хонидоо олошоруулха, нооhо хайшалха түсэбөө заабол дүүргэхэ зорилго урдаа табина.

Б. ЛАЙДАПОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Улаан-Үдын пристаниин түрүү хүдэлмэришэдэй нэгэн Валерий Леонтьевич Юшин. Энэ нүхэр ажалдаа эрхим амжалта туйлана.
Д. БАЛДАНОВАЙ фото.

САБШАЛАН ШАНАРЖУУЛАГДАНА

Эртэ намарhаа эхилжэ Бэшүүрэй совхозой хүтэлбэрилэгшэд сабшалан, тариялан үтэгжүүлхэ бригада эмхидхэhэн юм. Хоёрдохи отделениин эрхим механизатор П. Ф. Слепнёвой хүтэлбэри доро наг шэбхэ сабшалан дээрэ гаргагдажа эхилээ hэн.

Механизаторнууд Фрол Авдеев, Корней Перелыгин, Михаил Ястребов гэгшэд үдэрэйнгөө даабари үлүүлэн дүүргэжэ, совхоз соогоо түрүүлнэ. П. Слепнёвой бригадынхид 4600 тонно наг шэбхэ сабшалан дээрэ гаргаад байна. Механизаторнууд ооhэдынгоо арга боломжонуудые хаража үзөөд, хабар болотор үшөө 3000 тонно шэбхэ сабшалан дээрэ гаргахаар хараална.

И. ТКАЧЕВ.

МАЛАЙ ҮБЭЛЖЭЛГЭ ШАЛГАНАБДИ

…ТАГДАЛНУУД УШАРhААР…

…газаа үшөөл хүйтэ… …ан бага байhаар. Шанга …илтэр хони малаа hайса …э тэжээлээ алмахал ёhо… …гүй hаа хойшодоо, хабар …оол зүдэржэ тулихал шуу… …хөөрэлдэхыень ажахы… …оро соо оробол заатагүй …Энэньшье гайхалгүй юм…

…шье декабрь hарын дүү… …гаашье hаань, Яруунада …оорогүй, нёдондонойхи… …тиимэ шанга хүйтэншье …хони малай бэлшэхэдэ …атай.

…рилай иимэ заали нам… …байхада, эндэхид үбэл… …раар үнгэргэжэ байна …уудалаар hаяхан Нарhа… …ой зарим отара, гүүртэ… …байдал, малшадай ажал …шалгагдаба.

…түб—Нарhата тосхонhоо …дыхэн километрэй зайда …луун-Баазын hү hаалиин …рhэн ноябрь hарада сов… …түрүү hуури эзэлhэн юм. …а юhэн hаалишад ажал… …эй хүрэжэ ерэхэдэмнай. …гша Митэб Цыбиков үгы …тушаан абадаг залуухан …ан-Дари Дамбаева улаан …хуулжа, hаалишадайнгаа …дүнгүүдтэй танилсуулаа. …екабрьда hү hаалимнай …Силос эдюулхээ болёод …эгэ үнеэндэ үдэртөө 2 …буталагдаhан орооhо, 3 …зелёнко, хэршэгдэhэн …холижо эhээгдэhэн тал… …бди. hаамхай үнеэдтэ …энь 500 грамм талха …йл нэмэжэ үгтэдэг,— …иие дахуулжа ороhон …ан-Дари ханада үлгөөтэй …жа тайлбарилба.

…дэргэдэхи силос на… …бороодо ехээр норо… …тажа харлашанхай. Тии… …туголлаhан үнеэдтэ …бэшэ гэжэ совхозойнь …на мэргэжэлтэд хориhон …эжэ үнеэдынь силос эди… …р hүеэ татажа, мүнөө …hөө сүүдхэдэ дунда зэр… …р hү hаана.

…гүүртын дүнгүүдтэй та… …ихадамнай үнинэй hаа… …ыжид-Ханда Доржиева …) ажал хэрэгүүдээ тоб… …өрэжэ үгөө hэн.

…тээ силос таhалгаряагүй …йгаабди. Тэрэгүй hаа, …улам доошолхонь,—гэжэ …ан ехэтэ hанаагаа зобон… …Яhала зүб. Маанадтай …и совхзой ахамад зоотех… …Намсараевич энэ гүүртэ… …ашье силос асаруулхаяа …Мүнөө бии байгаа силос… …гүүртэнүүдээр хубаа… …Тиимэhээ энэ асуудал… …йгоор харюусахань арга…

…тэhээ улам саашалхада …й гэжэ газарта эхэ хо… …отара үбэлжэдэг юм. Эдэ …эгээл наада захада ком… …ган Цыпилма Чимитова …эхэ хонидые харууhална. …утa хараа далhаа зүүл… …улан баригдаhан хурьга… …ранги байра намарhаа …эд дулаалагдаhан байба. …йньшье хүшэ тамир яhа…

…үшөөл бэлшээридэ …и. Хурьгаднай январиин …жа эхилхэ. Иигэд гэhээр …хонидоо илгажа, hайн ха… …рихабди. Үбhэ, hолоомо… …хүрэхөөр асарагданхай. …ай байра дулаалагдаа. …г. таасууд, электролам… …ты, хурьгадые амярала… …ул дутаадана. Юрэдөө …ратар элээээ асаржа үтэ… хэ бэшэ юм гү,—гэжэ ахалагша хонишон мэдүүлбэ.

Тус отарада мүнөө гурбан хүн хүдэлнэ. Хурьгадай гарахада үшөө нэгэн нэмэжэ ерэхээр хараалагдана. Тэжээлэйнь рацион, ажалайнь гурим үни зохёогдонхой. Тиимэhээ эдэнэй ажал яhала гуримтай. Иимэ hайн байдалтай байhандань сэдьхэлээ хананги бусахаар түхеэржэ байтарнай, баруун тээhээ ерэhэн ашаанай автомашина гэрэйнь арада зог татаад, жолоошониинь кабинынгаа сонхоор газаашань нэгэ гонзогор саарhа шэдэжэрхибэ. Эгээл энэ үедэ мантай хамта байhан Чимитова:

— hүү, почто ерээ ха юм. Баhал саhа руу хаяба гү?—гээд, түргэхэн гэшхэлбэ.

hүүлэй hүүлдэ мэдэн гэhээмнай, Нарhатын хэлхэа холбооной почтальонууд почтоёо машинаар зөөхэдөө, гэртэ оруулжа эзэндэнь барюулжа үгэдэггүй, монсогойлжо орёогоод, ябууд дундаа хайша хэрэгээр газаань хаяжархидаг байба. Гадна эдэ газетэ, журналнуудынь отарачуудай хоорондо хододоо hэлгэсэлдэдэг, тиимэhээнь эндэхи хонишод газетэ, бэшэгүүдээ бэе бэедээ абаашалсажа, «зүбыень ойлгуулдаг» заншалтай юм хаш. Худалдаа наймаанай эмхинүүд хонишод, малшадаа hайнаар хангана гэхын аргагүй. Жэшээлбэл, Чимитовагай хүршэ Даба Цыбиковэй отарада автолавка декабриин 5-да ерэhээр бэшэ үзэгдөөгүй. Тигэжэ эндэхи отаранууд дээгүүр ажаллагшадай захил—гол түлэб үбэлэй дулаан хубсаhан, эдеэ хоолой зүйлнүүд, хүдэлмэриин хэрэгсэл, багажанууд магазин, автолавкануудтань тон хомор байдагынь элирүүлэгдээ.

Удаадахи шалгалтамнай Улаан Туяагай hү hаалиин гүүртэдэ хэгдэбэ. Ерэхэдэмнай эндэхи hаалишад үдэшынгөө hаали түлэг эхилэнхэй байгаа hэн.

Совхозой хоёрдохи отделениин зоотехник Рыгзенов hаалишан Дулма Цыбеноватай танилсуулха зуураа:

— Энэ гүүртын үбэлжэлгэ яhала hайнаар үнгэржэ байнхай. hү hаалинь декабрьда 200 центнерээр дээшэлээ,—гээд мэдүүлбэ.

Эндэ зургаан hаалишад хүдэлдэг. Тэжээлэйнь рацион шулуун-баазынхидайхидал тон адляар хубаарилагданхай.

Элдэб олон асуудалаар hонирхожо байхадамнай, hаалишан hамажаб Гончикова тодожо абан:

— Гүүртэдэмнай hү шүүхэ марли, полотенци, хүдэлмэриин тусхай хубсаhан үнинhөө хойшо үгтэнэгүй,—гэhэн гомдол оруулба.

Тээ саанахананя үнеэгээ hаажа байhан Цырема Галсанова:

— Малай тэжээл буйлуулдаг цех соо резиновэ сабхигүй орохын аргагүй. Намар хэды сабхи асараа hэн. Тэрэнь бултандамнай хүртөөгүй, —гэжэ нэмэбэ.

Үнэхөөрөөшье эндэ хүдэлмэриин тусхай хубсаhаар хангаха асуудал муугаар табигданхай. 6 hаалишад даг болошоhон хоёрхон марли дундаа үгэлсэжэ hүеэ шүүнэ. Эгээл энээн дээрэhээ тушаагдаhан hүнэйнь шанар доошолонхой. Теэд энэ талаар ямар хэмжээ абажа байhан тухайнь Рыгзеновhээ hурахадамнай:

— Аймагай «Сельхозтехникэ» нэгэдэл эдэ хэрэгсэлнүүдээр хангаха ёhотой аад, мүнөөшье хүрэтэр үгэнэгүй,—тээ hэн.

Нэгэ үгөөр хэлэбэл, дурсагдагша ажахын малшад үбэлжэлгээ яhала hайнаар үнгэргэжэ байнхай. Гэбэшье ушарhан эдэ дутагдалнуудаа ойрын сагта усадхаха аабза гэжэ найдагдана.

Д. ДАМБАЕВ,
совхозой арадай хиналтын бүлэгэй түрүүлэгшэ.
Вл. ЖИГЖИТОВ,
манай корр.

ОБЛПРОФСОВЕДЭЙ VIII ПЛЕНУМ

Облпрофсоведэй VIII пленум дээрэ республикын предприятинуудта ажаллажа байдаг хүдэлмэришэдэй элүүрые хамгаалха талаар профсоюзай организацинуудай болон ажахын органуудай бэелүүлхэ зорилгонууд тухай асуудал зүбшэгдэбэ. Тус пленум дээрэ облпрофсоведэй түрүүлэгшэ нүхэр Л. С. Асеев элидхэл хэhэн байна.

Пленумдэ табигдаhан асуудал зүбшэн хэлсэлгэдэ ой модоной ба саарhанай промышленностиин хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай обкомой түрүүлэгшэ П. Н. Петров, ЛВРЗ-гэй главна инженер Л. В. Потапов, республикын прокуророй орлогшо П. В. Коростылев, Гусиноозерскын рудоуправлениин шахткомой түрүүлэгшэ В. М. Горлов, Улаан-Үдын кирзаводой главна инженер Г. А. Тютрин, «Теплоприбор» заводой профсоюзай комитедэй түрүүлэгшэ Н. А. Блинова, Республикын ВТЭК-эй түрүүлэгшэ А. И. Авачёв, Зэдын Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой бригадир, Социалис Ажалай Герой Е. П. Бутаков, республикын элүүрые хамгаалгын министр Л. Д. Мадыева болон бусадууд хабаадаа.

Тус пленумдэ хүдэлмэришэдэй элүүрые хамгаалха талаар, мүн үйлэдбэридэ гэнтын аюулаар ушардаг үбшэниие сараха тухай тусгаар хэмжээнүүд хараалагдаба. Энээнтэй хамта пленум дээрэ областной Соведэй XI конференциие 1970 оной февралиин 27-до үнгэргэхэ гэhэн тогтоол абтаба.

И. ДЕРКАЧ.

БУРЯАДАЙ АССР-эй ДОЛООДОХИ ЗАРЛАЛАЙ ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ VI СЕССИИН НЭЭГДЭХЭ ТУХАЙ

Верховно Соведэй сесси 1969 оной декабриин 29-дэ Соведүүдэй байшангай 1-дэхи конференц-зал соо үглөөнэй 10 сагта нээгдэхэ.

БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ СТАРЕЙШИНЭНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ЗАСЕДАНИ ТУХАЙ

Республикын Верховно Соведэй Старейшинэнүүдэй Соведэй заседани байгша оной декабриин 29-дэ Соведүүдэй байшангай 1-дэхи конференц-зал соо үглөөнэй 9 сагта нээгдэхэ.

БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ДЕПУТАДУУДАЙ АНХАРАЛДА

VI сессидэ ерэhэн депутадууд Соведүүдэй 1-дэхи байшангай 4-дэхи дабхарта, 409-дэхи комнатодо үглөөнэй 9-саrhаа үдэшын 7 саг болотор бүридхэлдэ абтаха. Телефонууд: 56-08, 41-20, 26-20.

КОМСОМОЛОЙНГОО УЯЛГАДА ҮНЭН БАЙХА

Декабриин 16-да Москвада ВЛКСМ-эй ЦК-гай наймадахи пленум болобо. ВЛКСМ-эй 16-дахи съезд зарлаха тухай, техническэ мэргэжэлнүүдые шудалхын түлөө хүдөө залуушуулай олониитын хүдэлөө дэлгэрүүлхын тула комсомолой эмхинүүдэй хэхэ хүдэлмэри тухай асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдээ.

Залуушуулай Бүхэсоюзна Ленинскэ Коммунис Союзай 16-дахи съездые 1970 оной майн 26-да зарлаха гэжэ ВЛКСМ-эй ЦК-гай пленум шиидхэбэ.

ВЛКСМ-эй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Е. М. Тяжельников техническэ мэргэжэлнүүдые шудалхын түлөө, хүдөө залуушуулай олониитын хүдэлөө дэлгэрүүлхын тула комсомолой эмхинүүдэй хэхэ хүдэлмэри тухай элидхээ.

Хүдөөдэхи үйлэдбэрилгын хүсэ бүхы аргаар хүгжөөхэ, хүдөө ажахын үйлэдбэриин хүгжэлтые түргэдхэхэ гэhэн партиин хараа бодол бэелүүлгэдэ эдэбхитэйгээр туhалха гээшэ бидэнэй арюун уялга, үдэр бүриин хэрэг болоно гээд комсомол тоолоно гэжэ элидхэлшэ хэлэбэ.

Хүдөө нютагые социалис ёhoop шэнэдхэн хубилгахын тула Ленинскэ комсомолой хэhэн ажал хэрэгүүдые Колхознигуудай бүхэсоюзна гурбадахи съезд үндэрөөр сэгнэhэн байна. Съездын баталан абаhан колхозой Жэшээтэ шэнэ Устав залуушуул тушаа ехэ анхарал оролдолгоор нэбтэрэнхэй, тусхай мэргэжэл, оюун бодол ба соёл болборолоо хүгжөөн hалбаруулхын тула, үйлэдбэриин, захиргаанай хэрэгүүдтэ, бүхы колхозно тосхоной ажабайдалда хүбүүд, басагадай эдэбхитэй, үүсхэлтэйгээр хабаадаха шэнэ арга боломжонууд залуушуулай үмэнэ нээгдэнхэй.

Хүдөөдэхи техническэ мэргэжэлнүүдые шудалхын түлөө залуушуулай олониитын хүдэлөө дэлгэрүүлхэ гэhэн партийна шухала даалгабари дүүргэхын тула комсомолой эмхинүүд угаа ехэ эршэ зоригтойгоор, харюусалгын гүн мэдэрэлтэйгээр хам ороод байна. Мүнөө колхозууд, совхозуудта гурба миллион 300 мянга гаран механизаторнууд ажаллана. Энэ ехэ армиин хахадhаа үлүүнь залуушуул болоно. Комсомолой олохон эмхинүүд, илангаяа Украинын, Московско, Оренбургска ба бусад областьнуудай эмхинүүд колхознигуудай съездын дүүрэмсээр трактористын, комбайнерай, шофёрой мэргэжэлнүүдтэ хүбүүд болон басагадые hургаха хэрэг эмхидхэжэ эхилhэн байна гэжэ Е. М. Тяжельников мэдүүлбэ.

Хүдөөдэхи профессиональна училищинуудтай комсомолой холбоо барисаанай улам бэхижэжэ байhые элидхэлшэ тэмдэглээ. Тиихэтээ хамта хүдөө нютагуудтахи бүгэдэ ниитын техническэ hуралсал дэлгэрүүлгэдэ комсомолой дүүргэдэг үүргэ тушаа тогтон хэлээд, залуу трактористнууд, комбайнернууд ба хүдөө ажахын машинануудай жолоошодые бэлдэхын тула ДОСААФ-ай эмхинүүд ба клубуудые бүри үргэнөөр хэрэглэхэ шухала гэбэ.

Тарияшадай ажал хүндэлдэг байхаар залуу үетэниие хүмүүжүүлхэ, hургуулиинхидта ажалай дадал олгохо асуудалнуудта элидхэл дотор ехэ анхарал хандуулагдаа.

Е. М. Тяжельников газарай үрэжэл, шанар hайжаруулха хэрэгтэ комсомолой дүүргэдэг үүргэ тухай хэлэхэ зуураа, орон доторхи уhанай ажахын 11 ехэ барилга комсомолой бүхэсоюзна габшагай барилганууд гэжэ соносхогдоо гэбэ.

Мүнөө хүдөө нютагуудта 8 миллион үлүүтэй комсомолшууд ажаhуудаг, ажалладаг. Хүдөө нютагуудай комсомолшууд В. И. Ленинэй түрэhөөр 100 жэлэй ойе нэрэтэй солотойгоор угтахын түлөө мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлээ Үйлэдбэриин шиидхэхы hалбаринуудтахи габшагай ажал—энэ мүрысөөнэй гол тодорхойлолгонуудай нэгэн болоно гэжэ Е. М. Тяжельников тэмдэглэбэ. Залуушуул өөhэдынгөө хүндэтэ уялгые нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхэ, хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхын тула, коммунис байгуулалта амжалтатайгаар бэелүүлхын тула шухала бүхы юумэ хэхэ гэжэ ВЛКСМ-эй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь олон миллион комсомолшуудай үмэнэhөө партиие, совет арадые найдуулба.

Элидхэл тушаа үгэ хэлэлгэдэ Украинын ЛКСМ-эй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь А. С. Капто, Краснодарай хизаарай «Красноармейский» совхозой оньhожоруулагдамал звеное даагша А. А. Котивец, ВЛКСМ-эй Саратовска обкомой нэгэдэхи секретарь В. М. Поляков, Профессионально-техническэ hуралсалай талаар СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшэ А. А. Булгаков, хлопок хуряадаг машинын механик-жолоошон (Таджикистан) Анор Лолаева, Казахстанай ЛКСМ-эй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь У. Джанибеков болон бусад хабаадаа.

КПСС-эй ЦК-гай секретарь Ф. Д. Кулаков пленум дээрэ үгэ хэлэбэ.

«Техническэ мэргэжэлнүүдые шудалхын түлөө хүдөөгэй залуушуулай дунда олониитын хүдэлөө дэлгэрүүлхэ талаар комсомолой организацинуудай хүдэлмэри тухай» тогтоолые ВЛКСМ-эй ЦК-гай пленум баталан абаа.

«Студентнүүдые коммунис ёhoop хүмүүжүүлхэ талаар дээдэ hургуулинуудай комсомольско организацинуудай хүдэлмэри тухай» ВЛКСМ-эй ЦК-гай III пленумэй гаргаhан тогтоолой ямараар дүүргэгдэжэ байhан тухай Украинын ЛКСМ-эй ЦК-гай секретарь Г. И. Ревенко, Латвиин ЛКСМ-эй Рижскэ горкомой нэгэдэхи секретарь К. А. Лацис, ВЛКСМ-эй Новосибирскэ электротехническэ институдай комитедэй секретарь Г. С. Головачев, ВЛКСМ-эй Ульяновска И. Н. Ульяновай нэрэмжэтэ педагогическа институдай комитедэй секретарь С. Т. Губа гэгшэд пленум дээрэ мэдээсэлнүүдые хээ. Энэ асуудалаар ВЛКСМ-эй ЦК-гай секретарь В. А. Житенев үгэ хэлэhэн байна.

Пленум эмхидхэлэй асуудалнуудые хаража үзөө. А. Ю. Чеснавичусай партийна хүдэлмэридэ ороhон дээрэhээ тэрэниие ВЛКСМ-эй ЦК-гай секретариин ба бюрогой гэшүүнэй уялгануудhаа пленум сүлөөлөө. Залуушуулые коммунис ёhoop хүмүүжүүлхэ талаар үрэ ехэтэй хүдэлмэри эдэбхитэйгээр хэhэнэйнгээ түлөө А. Ю. Чеснавичус ВЛКСМ-эй Хүндэлэлэй знаогоор шагнагдаа.

ВЛКСМ-эй ЦК-гай VIII пленум хүдэлмэреэ дүүргэhэн байна.

(ТАСС)

„ИНТЕРКОСМОС-2“

ТАСС-ай МЭДЭЭСЭЛ

Замбуулиниие шэнжэлхэ, амгалан хэрэгтэ ашаглаха гэhэн социалис оронуудай харилсаа холбооной программатай зохилдуулан, дэлхэйе тойрон ниидэхэ «Интеркосмос-2» гэжэ хэмэл одон 1969 оной декабриин 25-да Советскэ Союзhаа дэгдээгдээ.

«Интеркосмос-2» гэжэ хэмэл одон дэлхэйн ионосферые: электронууд ба положительна ионуудай бүридэлгые, тэрэшэлэн хэмэл одон шадархи электронно температурые, хэмэл одоной, газартахи тодон абадаг пунктнуудай хоорондын электронуудай дундуур бүридэлые шэнжэлхэ зорилготой.

«Интеркосмос-2» гэжэ хэмэл одон иимэ параметрнүүдтэйгээр замбуулинай замда гаргагдаа гэбэл:

— Газар дэлхэйн нюрууhаа холодолгын доодо захань (перигей) 206 километр;

— Газар дэлхэйн нюрууhаа холодолгын саада захань (апогей) 1200 километр;

— Дэлхэйе 98,5 минута соо тойроно;

— дабшаха замынь 48,4 градус hөөлжүү.

Болгариин Арадай Республикын, Германиин Демократическа Республикын, Советскэ Союзай ба Чехословакиин Социалис Республикын мэргэжэлтэдэй тодорхойлон хараалhан техническэ даабаринуудай ёhoop, Германиин Демократическа Республикада, Советскэ Союзда бүтээгдэhэн шэнжэлгын аппаратура хэмэл одон дээрэ тодхогдоо.

НРБ-гэй, ГДР-эй, ЧССР-эй мэргэжэлтэд хэмэл одон дээрэхи шэнжэлгын аппаратурые туршалгада хабаадаа, тэрэниие дэгдээхэ үедэ байлсаа.

Болгариин Арадай Республикын, Венгриин Арадай Республикын, Германиин Демократическа Республикын, Кубын Республикын, Польшын Арадай Республикын, Румыниин Социалис Республикын, Советскэ Союзай ба Чехословакиин Социалис Республикын обсерваторинууд «Интеркосмос-2» гэжэ хэмэл одон дээрэхи хэмжэлгын хүдэлмэриин хажуугаар ионосферые адаглаха, зүбшэлэгдэhэн программын ёhoop, хэмэл одон дээрэ тодхогдоhон «Маяк» гэжэ радиопередатчигhаа мэдээсэлнүүдые абаха юм.

Хэмэл одоной аппаратурые залан хүдэлгэхын тула Болгариин Арадай Республикын, Германиин Демократическа Республикын, Советскэ Союзай ба Чехословакиин Социалис Республикын мэргэжэлтэдhээ бүридэhэн тусхай бүлэг эмхидхэгдээ.

Хэмэл одон дээрэ тодхогдоhон шэнжэлгын аппаратура hаадгүй hайнаар хүдэлнэ.

НАЙШААНА, ЗОРИЛГОЁО ТОДОРХОЙЛНО

Колхознигуудай бухэсоюзна III съездын дүнгүүдые зүбшэн хэлсэнэ

ПЕТРОПАВЛОВКА. Эндэ КПСС-эй Зэдын райкомой ээлжээтэ пленум боложо үнгэрбэ. Пленумэй эхиндэ партиин райкомой секретарь нүхэр Манзаров «Партийно-политическэ мэдээсэлэй байдал ба тэрэнние саашадань hайжаруулха хэмжээнүүд тухай» КПСС-эй райкомой IX пленумэй абаhан шиидхэбэриин хэр зэргэ дүүргэлтэ боложо байhан тушаа мэдээсэл хэбэ.

Удаань пленумдэ хабаадагшад «Колхознигуудай бүхэсоюзна гурбадахи съездын дүнгүүд тухай» асуудал зүбшэн хэлсэбэ. Тус асуудалаар КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь Потепалов элидхэл хээ. Элидхэл тушаа Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Шабанов, «Коммунизм» колхозой парткомой секретарь нүхэр Доржиев, Борьёогой совхозой главна агроном нүхэр Зайцев, аймагай Соведэй гүйсэдкомой культурын таhагые даагша нүхэр Павлова болон бусад үгэ хэлэhэн байна.

Пленумэй хүдэлмэридэ КПСС-эй обкомой бюрогой гэшүүндэ кандидат, партийно-эмхидхэлэй хүдэлмэриин таhагые даагша нүхэр Бардонов хабаадалсаа.

Г. БАДМАЖАПОВ,
КПСС-эй райкомой инструктор.

* * *

ХЭЖЭНГЭ. «Колхознигуудай бүхэсоюзна III съездын дүнгүүд ба районно партийна организациин бэелүүлхэ зорилгонууд тухай» асуудалаар КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр Ангархаев партиин райкомой пленум дээрэ элидхэл хэбэ. Элидхэл тушаа үгэ хэлэhэн хүнүүд съездын абаhан шэнэ Жэшээтэ Уставые hайшаажа байhанаа мэдүүлээ. Тиихэ зуураа Устав дотор оруулагдаhан олонхи зүйлнүүд аймагай совхозуудай ажабайдалда сэхэ хабаатай, тэдэнние нарин нягтаар сахиха уялгатайбди гэжэ тэмдэглэhэн байна.

Аймаг дотор адуун hүрэг үдхэхэ,гахай баридаг болохо гээшэ шухала асуудал гэжэ тоологдоо. Тэрээнтэй хамта ниитын адууhа малай ашаг шэмые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ анхаралаа онсо хандуулхые пленум ажахын хүтэлбэрилэгшэдые уялгалhан байна. Үнеэдhээ ехэ hү, хонидые олоор хурьгалуулха, ехэ нооhо хайшалжа абаха арга аймаг дотор дүүрэн бии. Пленум дээрэ үгэ хэлэhэн Худанай совхозой Улааха аралай hү hаалиин фермые даагша нүхэр Жимбеев ерэхэ жэлдэ—ойн баярые тэмдэглэхэ жэлдэ фермын hаалишад үнеэн бүриhөө 2000 килограммhаа дээшэ hү hааха уялга абанхай гэжэ мэдүүлээ. Теэд иимэ үрэ дүн аймагай hаалишан бүхэн туйлаха аргатай бшуу.

Хэлсэhэн асуудалаараа пленум зохихо тогтоол баталан абаа.

КПСС-эй райкомой пленумдэ партиин обкомой секретарь А. А. Бадиев хабаадалсаhан, үгэ хэлэhэн байна.

Р. ЦЫМПИЛОВ,
КПСС-эй райкомой хүдэлмэрилэгшэ.

* * *

БАРГАЖАН. Аймагай колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэдэй, хүдөө ажахын олон мэргэжэлтэдэй хабаадалгатайгаар эндэ партийна эдэбхитэдэй суглаан зарлагдаба. Энэ суглаанда зүбшэн хэлсэхын тула «Колхознигуудай бүхэсоюзна III съездын дүнгүүд» тухай асуудал табигдаа. Хүдөө ажахын үйлэдбэриин управлениин начальник Ж. Ж. Жалсараевай хэhэн элидхэл суглаанда хабаадагшадай анхарал онсо татаа.

Тиигэхэ ёhотойшье. Хоёр съездын хоорондо колхозуудай ажабайдалда болоhон хубилалта али зэргын ехэ гээшэб. XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхозой парткомой секретарь Ц. Б. Гармаев үгэ хэлэхэдээ, манай колхоз анханда тогтоhон аяар 23 бишыхан артельнүүдhээ нэгэдэнхэй томо үйлэдбэритэй ажахы болоо гэжэ мэдүүлээ. Тус ажахын Боро-Гол гэжэ нютагта анханда 18 айл hууhан юм. Харин тэндэ мүнөө 170 гэр жэрылдэнэ; эхин hургуули, нарайлалгын гэр, медицинскэ пункт, томо клуб бии.

Гэхэтэй хамта хүдөө ажахын үйлэдбэрииe, тосхон hууринуудые улам хүгжөөхэ арга боломжо үгаа ехэ. Тэдэ бүгэдэн дууhан хэрэглэгдэнэгүй гэжэ суглаан дээрэ үгэ хэлэгшэдэй хэhэн ажаглалта тон зүб. Нэн түрүүн газар баялигаа ашаг үрэ ехээр үгэсэтэйгөөр элдүүрилхэ уялгатайбди гэжэ Аргатын совхозой директор Ц. Д. Батуев дурадхаа.

Суглаанда хабаадагшад Колхознигуудай бүхэсоюзна III съездын баталан абаhан колхозой шэнэ Жэшээтэ Уставые үнэн зүрхэнhөө hайшаагаа, энэ шухалын шухала документын удхые хүн зондо ойлгуулхын тула, колхоз бүхэнэй өөhэдынь Устав зохёохын тула ехэ хүдэлмэри үгтажа байна гэжэ онсо тодорхойлогдоо.

Г. ЛАМУЕВ,
КПСС-эй райкомой инструктор.

СЕКРЕТАРЬНАРАЙ hУРАЛСАЛ

Горькиин нэрэмжэтэ республиканска библиотекын конференц-зал соо ниислэлэй Советскэ районой промышленна предприятинуудай, барилгын эмхинүүдэй, эмхи зургаануудай партийна эхин организацинуудай секретарьнарай семинар болобо.

Партийна эхин организацинуудта зарлагдадаг суглаанда бэлдэхэ ба тэрэнние үнгэргэхэ хэрэгтэй ямар байдалтай байhан тухай элидхэл КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь Р. И. Ченкиров хэбэ. Парти доторой энэ гол шухала хүдэлмэридэхи дутагдалнуудые элидхэлшэ элирхэйлэн харуулха зуураа, саашадаа энэ хэрэгые гүрмишуулха зорилгонууд тухай дэлгэрэнгыгээр тогтоо.

КПСС-эй обкомой хүдөө ажахын таhагые даагша, Колхознигуудай бүхэсоюзна III съездэ хабаадагша И. И. Зинченко Колхознигуудай бүхэсоюзна III съездын дүнгүүд тухай хөөрэжэ үгэбэ.

Партийна эхин организациин хүдэлмэриин түсэб табилга, партийна хэрэг хүтэлбэри тухай асуудал семинарта хэлсэгдэхэ зүйлнүүдэй гол hалаань болоо. Тус асуудалаар КПСС-эй Улаан-Үдын горкомой инструктор Л. А. Самойлова үгэ хэлэhэн байна.

Семинарай эсэстэ КПСС-эй райкомой секретарь Т. Н. Санжиева районой коммунистнуудай политическэ hуралсалай ямараар ябажа байhан тушаа, партийно-политическэ мэдээсэлые улам нарижуулан эмхидхэхэ тушаа мэдээсэл хэhэн, саашадаа бүтээхэ зорилгонууд тушаа тогтоhон байна.

Манай корр.

Улаан-Үдын нооhо угааха фабрикын хүдэлмэришэд болон алба хаагшад агуу багша В. И. Ленинэй түрэhөөр алдарта 100 жэлэй ойе ажалай бэлэгүүдээр угтаха мүрысөөндэ оролсоод, ажал хүдэлмэридөө hайн амжалта туйлана.

Комсомол басаган Светлана Цыремпилова нооhо hайжаруулан сэбэрлэхэ машина дээрэ хүдэлмэрилхэ мэргэжэл түргэн шудалаад, мүнөө, шэнэ жэлэй урда тээ халаан бүриингөө даабари үлүүлэн, 107 процент хүрэтэр дүүргэнэ. Энэ нүхэр жэлэйнгээ түсэб болзорhоонь урид дүүргэхээр зоригжонхой.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Светлана Цыремпилова ажалдаа.
А. МАНТАЕВАЙ фото.

КОЛХОЗОЙ УСТАВ ТУХАЙ ХӨӨРЭЛДӨ[...]

ҮШӨӨ ЭРШЭТЭЙГЭЭР ХҮДЭЛЭ[...]

Үнгэрhэн республикын колхознигуудай конференциин hүүлээр бүхэсоюзна съездэ делегадаар hунгагдаhанаа мэдэжэ, иимэ ехэ хүндэдэ хүртэhэндөө баярлахын ехээр баярлаа бэлэйб. Юрын малшан намда Эхэ оронойнгоо зүрхэн Москва зориходо арга боломжо В. И. Ленин, тэрэнэй байгуулhан Коммунис парти олгоо гэжэ мэдэрэгдээ hэн.

Хэжэ байhан ажал тухайгаа хэлэхэдэ иимэ. Мал ажалда арба гаран жэлдэ таhалгаряагүй өөрынгөө нүхэр Санжи Тогмитовтай хүдэлнэм. Энэ үе соо яагаа hаа hайнаар хүдэлжэ, амжалта туйлахабиб гэжэ оролдожо ябааб. Малай тобир тарган байлгань имагтал hайн харууhанhаа дулдыдадаг. Тиимэhээ үдэр, hүнигүй оролдоогүй hаа, юрэдөө амжалтын эхин харагдаад орхидоггүй агша. Үнгэрэгшэ жэлэй үдарил яhала шэмэрүүн байжа, малшадые тухашаруулаад абаа. Тиигэбэшье даажа абаhан 145 толгой хашарагуудайнгаа тамир тэнхээе hуларуулангүй, ногоондо гаргажа шадаа hэмди. Малаймнай эдилгэ уулга балайшье hайн бэшэ юм hэн даа. Дулаан байрада байлгадаг, хагда ногоондо бэлшээдэг, комбикормоёо хэмжээгээрнь эдюулдэг байгаабди.

Зунай бэлшээриин үедэ онсо анхарал хандуулагдаа. Урда урдынхиhaa эртүүр, үшөө хүйтэн байхада, зуhаландаа нүүгээ hэмди. Тиигэжэ hайн хаганда хашарагуудынай бэлшэhэн, орхижо гараhан сабшалангаймнай газар түргэн hайжарhан байна. Самсаалай эхиндэ зуhаламнай юм. Бэлшээриин газар яhала hайн. Үглөөгүүр эртэ малаа гаргаад, үдэшэ орой болотор бэлшээгээд, хоройдонь оруулдаг гуримтай hэмди. Боргооhо, hонын олон болоходо, аргал галлажа, утаа табихаш. Тиигэжэ зунай бэлшээриин зуун хоног соо хашараг бүхэнэймнай шэгнүүр дунда зэргээр 950 граммаар нэмэhэн. Түсэбhөө гадуур 21 центнер 75 килограмм нэмэлтэ мяха абаа hэмди.

Колхознигуудай бүхэсоюзна съездэ ошоод байхадаа хэhэн ажал хүдэлмэри тухайгаа боломжолжо үшөө ямар түрүү дүй дүршэл халан абахаа шэбшэн ябааб. Гадна hонирхолтой элидхэл хөөрэлдөөнүүдшье шагнагдаа. Брестскэ областиин Ждановай нэрэмжэтэ колхозой hаалишан, Социалис Ажалай Герой, СССР-эй Верховно Соведэй депутат Л. Осиюгай үгэ хэлэхэдэнь, зал соо альга ташалган хэдэн удаа адхараа. Энэ hаалишан нёдондо жэлэй туршада соо үнеэн бүриhөө 7920 килограмм hү hааhан байна. Энэ тон ехэ амжалта даа. Тэрэнэй басаган арбан класс дүүргээд, баhал hаалишан болоо гэжэ мэдэхэдээ, өөрынгөө Цыпылмаае hанаандаа оруулааб. Залуу үетэнэй манай дүй дүршэлые халан абажа, эршэмтэй хүдэлхөөр шиидэдэгынь hайшаалтай. Минии басаган энэ жэлдэ арбан класс дүүргээд, мүнөө үнеэдые адуулжа байна. Би энээндэнь урматайб. Залуу үетэнэй хүхюу сэнгэлигээр сагаа үнгэргэхэ, хамсыгаа шуун хүдэлхэ арга боломжо жэлhээ жэлдэ дээшэлнэ. Мүнөө Намтахай нютагта гүүртэдэ байнабди. Зайн гал, радио бии. Газетэ, журналнуудые уншажа байдагбди. Баталагдан абтагдаhан Устав соо колхознигуудые культурно-ажаhуудалайнь талаар хангалта улам hайжаруулха тухай сэхэ хэлэгдэнэ.

Съездын боложо байхада, түрэл колхозойнгоо түргэн хүгжэн ургаhыень hанаандаа оруулжа hуугаа hэм. Колхознай аймаг соогоо түрүү ажахынуудай тоодо ородог. hү, мяха, нооhоор абаhан социалис уялгаяа түгэс дүүргээ hэмди. Барилгын хүдэлмэри үргэн дэлисэтэйгээр хэгдэнэ. hүүлэй 3—4 жэлэй турша соо 300 хүнэй hууха соёлой байшан, контор, 300 толгой малай байха оньhожоруулагдамал байра шулуугаар баригдаа. Тиихэдэ хэдэн арбаад айлай байха шэнэ байранuудшье тобойн бодоо. Хүн зоноймнай байдал жэшээгүй hайжарhан. Айл бүхэн шахуу радиоприемниктой, хубсаhа угаадаг машинатай, холодильниктай боложо байнхай. Шэнэ Уставай ёhоор байдалнай үшөө улам түбхинэхэ гэжэ мэдэхэдээ хэн баярлахагүйб?! Уставай аша үүргэнь тон ехэ. Гол ёhо гуримуудыень нягта баримталжа, бэелүүлжэ байбал, экономикоёо, соёл культураяа түргэн хүгжөөхэ аргатайбди гэжэ бата ойлгогдоо.

Агуу багшынгаа байhан байрадань, мавзолейдэнь орожо гарахадаа, нюураараа уулзаhан мэтэ бологдоо бэлэй. Бүхэсоюзна съездэ хабаадалсаад, Ленин багшатайгаа уулзаад, нютагаа бусажа ябахадаа, сэдьхэлни омогоор халин байгаа hэн. Эхэ [...] хизааргүй үргэн, яhатан[...] манай эбтэй эетэй, ерээд[...] гэрэлтэ hайхан гэжэ гүн[...] гыгөөр ойлгогдоол.

Би мүнөө нүхэртэеэ хам[...] галнуудые хүхүүлжэ түлж[...] гүүртэдэ хүдэлжэ байна[...] толгой малтайбди. 660 [...] үбhэтэй. 212 центнер хүш[...] лоомотой үбэлжэжэ ба[...] Эндэшье hайнаар хүдэлхые[...] доноб. Теэд байhан дутагд[...] даа усадхаагүй hаа, а[...] туйлахамнай бэрхэтэй. Ма[...] дутагдалнууд үзэгдэнэ. [...] жэлhээ жэлдэ олоороо hү[...] ушар бии байhаар. Ша[...] ниинь юуб гэхэдэ, ороондо [...] ха хэрэг хангалтагүй. Бүх[...] хынуудтамнай бухануул [...] соогоо ябадаг. Иимэ ушар[...] байралга олошорно. Залуу [...] ямар үүлтэртэй байhаниин[...] дэгдэдэггүй. Энээнhээ [...] малай hүрэг шэлэн бүр[...] үнеэдэй ороондо ороhон ба[...] лаха болзор элирхэйлхэнь [...] тэй болоно. hүрэгтэ нэгэ [...] халдабарита үбшэнөөр [...] бэлнь, тэрэ халдабарита [...] бухануудаар дамжан, бусад [...] тэ халдажа болохо бшуу. [...] hээ үнеэдые хаажа, гараа[...] до оруулха гэжэ hананаб.

Эхэ малые искусственна[...] үрэжүүлхэ хэрэг эгээл [...] hайн арга гэжэ тоологдо[...] бэшье манай эрхэ байда[...] малнуудай гүүртэнүүдэй [...] зарнуудта оршодог дээрэhаа[...] арга боломжо мүнөөдөө [...] лэнэгүй.

Бидэ мүнөө бухануудаа[...] райнь байлганабди. Үнеэ[...] галлажа, хорёод хоноод ба[...] бухада оруулдаг боло[...] Иимэ арга хэрэглэхэдэ, [...] hубайралга усадхагдаха.

Нэгэшье үнеэ hуба[...] хагүй. түлыень гарзалуу[...] тобир тарганаар ондо ору[...] hэн социалис уялга абаа[...] нээ нэрэтэй түрэтэйгөөр дү[...] оролдожо, үшөө эршэтэй[...] дэлнэб.

А. ТОГМИТО[...]
Захааминай аймагай [...] партсъездын нэрэмжэтэ [...] хозой малшан, колхоз[...] дай Бүхэсоюзна гурб[...] съездын дел[...]

ТАБАН ЖЭЛЫЕ— БОЛЗОРhООНЬ УРИД

ЭБТЭЙ ЭЕТЭЙГЭЭР АЖАЛЛАХАДА

hаалишад, хонишод булта хүдөө барилгашад тухай хөөрэлдэдэг. Хэрбээ хайша хэрэгээр ажалдаа хандажа, муу шанартайгаар гэр байрануудые, хото хорёонуудые баряа hаа, тэдэнhээ hайн үгэ дуулахагүйш. Юрэдөө барилгашадые магтаhан зон үсөөн лэ байдаг. Ехэнхидээ бидэндэ гомдодог, муу шанартайгаар барилга хэнэ гэжэ хараал табидаг зантай юм. Теэд бүхы барилгашад ажалдаа хайша хэрэгээр хандадаг бэшэ ха юм. Минии хүдэлдэг Хурамхаанай 3-хи СМУ-гай барилгашадые абаад үзыт. Ажалаараа шалгарhан түрүү барилгашад эндэ олон юм.

Залуу барилгашан Владимир Ивановой хүтэлбэрилдэг бригадынхид hара бүриингөө даабари 30—35 процентээр үлүүлэн дүүргэжэ, түрүү ажалай үльгэр жэшээ харуулна. Энэ бригадын барилгашад 200 тугалай байха байра Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо барижа, hаяшаг тушаагаа. Энэ байрын торхо хэлсэhэн болзорhоо хорин үдэрөөр урид ашаглалгада үгтөө.

Владимир Иванов ажал хэрэгээ hайн мэдэдэг, барилгын олон мэргэжэл шудалhан юм. Тэрээнтэй суг хүдэлдэг Василий Бархатов, Чимит Очиров, Леонид Тетёрин гэгшэд мүн лэ шулуушанай, бетонщигой, модошо дарханай мэргэжэл шудалhан. Алиш хүдэлмэри тэгшэ hайнаар бүтээжэ шададаг. Хүдөө барилгашан олон мэргэжэл шудалха ёhотой. Тэрээнгүйгөөр ямаршье амжалта туйлагдахагүй.

Энээн тушаа залуу бригадир Владимир Иванов hонирхолтойгоор хөөрэдэг, залуушуулые шэнэ мэргэжэл шудалхыень урьалдаг юм. Тиимэhээл эдэнэр ажалдаа амжалта туйлана. Гэр байрануудые эрхим hайн шанартайгаар гүрэнэй комиссида тушаана.

Ажалаараа шалгарhан бэшэшье олон барилгашад манай Хурамхаанай СМУ-да хүдэлдэг. Николай Фоминай хүтэлбэрилдэг бригадынхид мүрысөөндэ эрхимлэжэ ябаhаар. Тэдэнэй бригадада мүн лэ найман хүн хүдэлдэг. Эдэнэр ехэнхидээ Хурамхаанай совхоздо барилга хэнэ. hаяшаг Николай Фоминай бригадынхид найман бүлэ айлай орохо гэр Хурамхаан тосхондо барижа дүүргээ. Энэ гэрэй торхые арбан хоёр hара соо бариха даабаритай байhан. Гэбэшье тэрэнээ болзорhоонь урид— ноябриин тэн багаар гэрэй торхо барижа дүүргээд, мүнөө хоёр бүлэ айлай орохо гэрэй hуури табижа байна. Энэ бригадынхид эбтэй эетэйгээр ажалладаг. Юрэдөө ажалай журам эбдэhэн ушар эдэнэй дунда үзэгдөөгүй. Тиимэhээ амжалта туйлажа, түрүү ажалай hайн жэшээ харуулна.

Хүдөө барилгашан. Энэ үгэ тон дулааханаар дуулдадаг гэхээр. Юундэб гэхэдэ манай барилгашад hү, тоhо элбэг дэлбэгээр абажа, гүрэндөө тушаадаг хүдөө ажалшадтаа байрын гэрнүүдые, хото хорёонуудые барижа үгэнэ ха юм. Манай түрэл парти, правительство хүдөө ажалшад тухай саг үргэлжын анхарал хандуулдаг тэдэнэй байра байдалые улам hайн болгохо эрилтэ табидаг гээшэ. hаяшаг Москва хотодо Колхознигуудай бүхэсоюзна гурбадахи съезд үнгэргэгдөө hэмнай. Тэндэ баталагдаhан Устав соошье яhала эли тодоор энээн тухай хэлэгдэнэ. Энэ бүхы хараа бодолнуудыень бэелүүлэн, хүдөө нютагуудые шэнэлэн hэргээжэ байhандаа бидэнэр баяртайбди. Үнэхөөрөө hүүлшын үедэ Баргажанай аймагай тосхонууд танигдахаар бэшэ болотороо хубилаа. Шэнэ шэнэ кинотеатрнууд, соёл гэгээрэлэй байшангууд, гэр байранууд олоор баригдаа. Эндэ бидэнэй, хүдөө барилгашадай аша габьяа яhала бии гэжэ hанагшаб.

Хүдөөгэй барилгашад саашадаашье ажалайнгаа эршэ улам шангадхан, бүри ехэ барилга хэхэ байха. Хүдөөгэй барилгашадай ажалда нилээд олон хүшэр хүндэ ушарнууд тохёолдодог. Бидэнэр барилгын материал 70—80 модоной зайда шэрэнэбди. Оньhон техникын мууhаа боложо, саг оелзор соогоо хэрэгтэй материал барилгашадта асарагданагүй. Энээнhээ уламжалан барилгашад ушотэй сэнтэй хүдэлмэриин саг мини hалгаана. Мүн лэ ажалдаа хайша хэрэгээр хандадаг хүнүүдшье олдодог.

Манай Хурамхаанай 3-хи СМУ-гай мастер Степановай даадаг участогай барилгашад нобшо удаанаар барилга хэнэ. Мүн лэ тэдэнэй бариhан гэр байранууд муу шанартайгаар бүтээгдэнэ. Эдэнэр Баргажанай совхоздо конторо бариhан юм. Тэрэнээ байгша оной сентябрь hарада ашаглалгада тушааха даабаритай байhан аад, мүнөөшье болотор ноблорhоор. Энэ хадаа мастерай болон барилгашадай хайша хэрэгээр ажалдаа хандадагые элирхэйлэн гэршэлнэ ха юм. hаяшаг үнгэрhэн хамтын суглаан дээрэ энэ нүхэр шангаханаар шүүмжэлэгдэhэн байна. Энээнhээ хойшо тиимэ юумэн болохогүй гэжэ маанадые найдуулаа.

Барилгашадай нэрэ солые хухалжа ябаhан нимэрхүү зониие хүлисэхэнь бэрхэтэй байдаг. Юуб гэхэдэ, эдэнэр өөрынгөө хойрог ябадалаар ажалша нүхэдөө хойшонь татана. Гэбэшье бидэнэр тэдэндэ нүхэрэй ёhоор туhа хүргэжэ, зүб заабари үгэнэбди.

Хурамхаанай барилга-хабсаралгын управлениин барилгашад байгша он соо 500 мянган түхэрэгтэ барилга хэхэ юм hэн. Декабриин нэгэндэ 309 мянган түхэригэй барилга хэгдэжэ дүүргэгдөө. hарын дүүрэтэр үшөө олон гэр тушаагдаха юм. Жэшээлхэдэ, Залуу мастер Дугаровай хүтэлбэрилдэг участогай барилгашад hаядаа Гааргын совхоздо хоёр-хоёр бүлэ айлай орохо хоёр гэр, мүн лэ Аргатын совхоздо хоёр бүлэ айлай орохо нэгэ гэр, 600 хонинной байра тушааха даабаритай. Харин минии участогай барилгашад Хурамхаанай совхоздо дүрбэн бүлэ айлай орохо гэр ашаглалгада тушаахань. Тиин Хурамхаанай барилгашад түсэбтэ табан жэлэйнгээ дүрбэдэхи жэлэй даабари саг болзор соо дүүргэхэнь.

Манай барилгашад В. И. Ленинэй ойн шанда хүртэхын түлөө шэнэ социалис уялга абаад, эршэмтэйгээр ажаллажа байна. Эдэнэр түргэнөөр, hайн шанартайгаар гэр байрануудые барижа, хүдөө ажалшадта тушааха гэhэн гол зорилго урдаа табинхай. Тиин[...] жэл бүри улам ехэ барил[...] хүдөө ажалшадтаа баяр б[...] асарна.

Бидэнэр ерэхэ жэлдэ 1[...] түхэригтэ барилга хэхэ[...] барижа байнабди. Мүнөө[...] хиhээ хоёр дахин ехэ ба[...] дэг болохомнай. Иимэ ех[...] бидэнэр бодото дээрэнь б[...] шадаха гүбди гэhэн асуу[...] бүхэн урдаа табидаг. Теэ[...] зон «шадаха» гэhэн харю[...]

Юуб гэхэдэ ерэхэ жэл[...] дэ Хурамхаанай барилгы[...] риалнуудай комбинат аш[...] да үгтэхэ юм. Тиихэдэнь [...] жанай аймагай шэнэ бари[...] та хабсаргагдаhан т[...] тоной зүйлнүүд хэрэг[...] Хурамхаанай 3-хи СМУ-га[...] гашад энэ сагые ехэ хүлээ[...] даг. Нэгэ хэдыхэн сагай [...] дэ, үндэр сагаан шулуун [...] хүдөө нютагтамнай ербын [...] hаалишад, хонишод тэндэ[...] нэн орожо баясаха.

Түсэбтэ табан жэлэйнгээ[...] шын жэлые ажалай амжал[...] гаар угтажа байhандаа у[...] бди.

П. ПОКОЛОД[...]
Хурамхаанай 3[...]
СМУ-гай ма[...]

ТЕХНИКЭ ХЭР ЗАhАБАРИЛАГДАНАБ?

ТҮРГЭНӨӨР, ШАНАРТАЙГААР

Энэ жэлдэ ган гасуур байжа, Хүрбын совхозой механизаторнууд бүри хожом болотор—саhанай оротор шахуу хагда сабшаха, таряалангай hолоомо суглуулха, зелёнкоёо хуряаха, зөөхэ баатай болоо hэн.

Тиимэhээ олонхи тракторнуудынь hая болотор шухала ажалтай, бултыень байлгаад заhабарилха аргагүй байгаа бшуу. Энээнhээ боложо, совхоз машина техникынгээ заhабарилые урдынхиhaa нэгэ бага хожом, октябрь hарын hүүл багаар эхилээ юм.

Хэды тиигэбэшье заhабарилагшадай түрүүшын үдэрhөө эмхитэй hайнаар, бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлhэнэй ашаар декабриин 10-наймэдээгээр энэ жэлдэ бүхыдөө заhабарилагдаха ёhотой 45 тракторай 15-иинь бэлэн болгогдожо гараа. Ондоогоор хэлэбэл, байгша оной дүрбэдэхи кварталай түсэб 80 гаран процент дүүргэгдэбэ. Тэрэнhээ табан плуг, мүн олон борнойн культиватор заhабарилагдаа.

Заhабарилгын мастерскойдо хүдэлдэг механизаторнуудай дундаhаа А. Ф. Брылев, Е. М. Кожевников, Ц. Цыбенов, В. И. Кожевников гэгшэд түрүүшын үдэрhөө бүтээсэ ехэтэй, эрхим ажалаараа онсо шалгарна. Мүн токарь Ю. З. Казазаев, тракторай двигательнүүдые заhабарилдаг шадабаритай бэрхэ мэргэжэлтэ Р. Д. Дашабылов болон бусад баhал машина техникэ түргэнөөр бэлэн болгожо гаргаха хэрэгтэ ехэхэн хубитаяа оруулна.

hаяхан трактор, машинын заhабарилгые үшөө түргэдхэхэ, шанарыень эрид hайжаруулха асуудал совхозой парткомой зүблөөн дээрэ табигдажа, мүнөө мастерскойдо юун хэгдэжэ байhан, ямар дутуу дундануудай байhан тухай ажахын главна инженер Н. М. Вахрушевай тоосоо шагнаа. Гэрэ зүблөөнэй шиидхэбэреэр элирүүлэгдэhэн дутагдалнуудые усадхаха, заhабарилгын хүдэлмэриие үшөөл түргэдхэхэ, шанарай түлөө шанга хиналта тогтоохо хэмжээнүүд абтаа. Жэшээлхэдэ, ямар узелнуудта хэдэн дүршэлтэй бэрхэ механизаторнуудые нэмэжэ табиhан байна.

Тэхэтэй хамта трактор, машинануудые бүришье түргэнөөр заhабарилха аргатай. Теэд шухала запчастьнууд дуталдажа, ехээр hаатуулна. Иланхаяа «Сельхозтехникын» Хориин аймагай отделениинхид хэрэгтэй запчасть, детальнуудые хаhа сагтань элбэгээр hахижа асаруулнагүй, тэрээгээр совхозые муугаар хангана. Энэ асуудалые зохихо тээшэнь түргэн шиидхэхэ саг ерээ.

Хүрбын совхозой механизаторнууд агуу ехэ багша В. И. Ленинэй түрэhөөр 100 жэлэй ойн хүндэлэлдэ социалис мүрысөөндэ оролсожо, дээшэлүүлэгдэhэн уялга абаа. Трактор болон хабарай таригада хүдэлхэ машина техникээ ерэхэ жэлэй мартын 10-да, үбhэ хуряалгын машинануудые—июниин 20-до, таряа хуряалгын техникэ—июлиин 10-да заhабарижа дүүргэхэ зорилго урдаа табина.

Х. РЫГЗЕНОВА.

ТҮРЭЛ ОРОН ДОТОРНА[...]

Макар Анисимович Посмитный орон дотор колхозно хүдэлөөндэ эхи табигшадай нэгэн юм. СССР-эй Верховно Соведэй депутат, Социалис Ажалай Геройн нэрэ зэргэдэ хоёр дахин хүртэгшэ Макар Анисимович мүнөө оронoй түрүү ажахынуудай нэгые хүтэлбэрилнэ. hургаал абахын, дүй дүршэлөө халан абалсахын тулада Союзай элдэб нютагуудhaa, мүн аха дүү оронуудhaa үндэр ургасын мастернуудта айлшад ерэжэл байдаг. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: М. А. Посмитный Одесскэ областиин Березовско районой КПСС-эй XXI съездын нэрэмжэтэ колхозой түүхые комсомолшуудта хөөрэжэ ябана.

ТАСС-ай фотохроникэ.

«Кама» гэжэ вездеходые Пермскэ 5-дахи автомоби[...] ажахын жолоошон Фридрих Менцель ухаалан зохёогоо. [...]рээндэ М-72 мотоциклын мотоор, «Запорожец» автомоби[...] дамжуулгын коробко, «Тула» гэжэ мотороллерой мөөр[...] табигданхай. Машина 500 килограмм шэгнүүртэй, дүрбэ[...]нэй hууритай. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Кама» Пермиин үй[...] ябана.

ТАСС-ай фотохрони[...]

ХҮН ЗОНОЙ БҮРИДХЭЛ ЯМАР ПРОГРАММААР ХЭГДЭХЭБ?

...араха оной январиин 15-һаа болотор үнгэргэгдэхээ байхүн зоной тоо абаха бүхэ...на бүридхэл урданайхиһаа ...ог байха. Тиимэһээ бүри...й программа тухай дэлгэрэн...эр хэлэхэ хүсэлтэйбди. Ямар ...далнуудта харюусаха тухай...хүн бүхэнэй эртээнһээ мэдээд ...алнь, бүридхэл эмхитэйгээр, ... шанартайгаар үнгэрхэ ...

...ухы зониие бүридхэхэ нэгэ...хуудаһан, дүрбэдэхи хүн бү...й бэшүүлхэ хоёрдохи хууда... хамтын ажалда хабаадалаг...гэр тойроноо байдаг аад, хү...эриин наһанай хүнүүдэй бэ...лхэ үшөө нэгэ нэмэлтэ хуу...н—иимэ гурбан янзын хуу...нуудһаа бүридхэлэй програм...үридэнэ.

...ин № 1 хуудаһан 11 асуу...ай, тэрээндэ бүхы эрхэтэд ...усаха ёһотой.

...ээл түрүүшын асуудал — ...соогоо хэн гэрэй эзэн бэ ...асуудал. Бүлэ сооһоо хэнээ ...эзэн гэжэ нэрлэнэб, тиигэжэл бэшэгдэхэ. Бүлын бүхы гэшүүд гэрэйнгээ эзэндэ ямар хамаатайб: һамганиинь, үхибүүдынь, бэринь, ашань гэхэ мэтээр тодорхойлогдон бэшэгдэхэ. Бүлын бүридэлэй, гэшүүдэйнь тоогой тодорхойгоор мэдэгдээд байхада, хото ба хүдөөдэ, һуурин тосхонуудта хэр ехэ бүлэ айлнууд ажаһуунаб гэжэ эли болохо ха юм.

Бүлэ сооһоо саг зуураар гаража ошоһон хүнүүд тухай хоёрдохи асуудалда харюусагдаха; хэды хүн мүнөө саг зуураар бүлэһөө гаранхайб, хэды хүн ойро зуураар ерэнхэйб гэһэн гурбадахи, дүрбэдэхи асуудалнууд табигдана.

Бүридхэлэй үедэ гэртээ байгаагүй хүниие саг зуураар ондоо тээшээ ошонхой гэжэ бэшэхэ. Иигэжэ бэшүүлээшэ хүн хаана бүридхэлэй үедэ байнаб, тэндээл саг зуураар ерэһэн хүн гэжэ тэмдэглүүлхэ, тэрээн тухайгаа справка абаха зэргэтэй. Бүридхэлэй боложо үнгэрөөгүй байхада гэртээ бусажа ерээ һаа, тэрэ справкаяа тоологшодо үгэхэ, хэр магад справкагүй байгаа һаань, тэрэ хүн тушаа шалгалтын бланк бэшэгдээд, хаана саг зуураар ерэһэн хүн гэжэ бэшэгдэһэн байгааб, тиишэнь тэрэ бланк эльгээгдэжэ, бүридхэлдэ ороһон, үгы тухайнь асуулта хэгдэхэ юм. Тиимэһээ бүридхэлэй ябажа байһан үедэ саг зуураар иишэ тиишээ ошоһон хүнүүд бүридхэлдэ орохо гэжэ оролдохо ёһотой. Али нэгэн һууринда, город гү, тосхондо хэды хүн саг үргэлжэ ажаһуунаб, хэдынь ойро зуураар байрланаб гэжэ тодоруулаад байхада, худалдаа наймаанай ба хэрэглэмжын бусад зүйлөөр, гэр байраар, гостиницаар хаана, ямар зэргэ хангагданхайб гэжэ мэдэгдэхэ болоно.

Эрэгтэй гү, эмэгтэй гү, хэды наһатайб, гэр айлайхи гү, али ганса бэе гү гэһэн мэдээнүүд дүрбэдэхи, табадахи, зургаадахи асуудалнуудай харюуһаа тодорхо. Хүн зоной бүридхэлэй программын бүхы асуудалнуудта эрхэтэдэй имагтал аман үгөөр, документ харуулангүйгөөр харюусаха байһан тула, тоологшод зүб харюу абахые оролдохо байха. Гэхэтэй хамта зарим хүн наһаяа таража, үргэжэ хэлэдэг зантай. Зарим түрэлхид үхибүүдэйнгээ наһа багсаажа (жэшээлхэдэ, 10—11 наратай һаань, жэлтэй болохо ябана гэжэ) хэлэдэг. Хүнэй наһа тон зүбөөр бэшэхэ, хүдэлмэри хэхээр зоной тоо тодоруулха гээшэ бүхэсоюзна бүридхэлэй нэгэ шухала зорилгонь болоно.

Ямар яһанайбта, ямар түрэлхи хэлэтэйбтэ, СССР-эй арадуудай ямар хэлэ мэдэхэбта?— гэһэнииинь № 1 хуудаһанай долоодохи, наймадахи асуудалнууд. Хүн бүхэн өөрынгөө дураар эдэ асуудалнуудта харюусаха. Харин бага үхибүүдэйнгээ түлөө эхэ, эсэгэнэрынь харюу үгэхэ. Ямар яһанайб гэжэ хэлэхээ ядалдаа һаань, эхэнь ямар яһанайб, тиимээр нэрлэхэдэ болохо.

Юһэдэхи, арбадахи асуудалнууд—хүнүүдэй эрдэм һургуули, ямар газарта һуража байһан тухай. Эдэнэй харюунуудай ямар удха шанартай байхань мэдээжэ. Тодорхойлон хэлэбэл, орон доторнай бүгэдэ ниитын 8 жэлэй һуралсал тухай хуули хэр дүүргэгдэжэ байнаб, бүгэдэ ниитын дунда һуралсал бэелүүлхын тулада ямар хэмжээ абалтайб гэжэ эндэ үгтэһэн мэдээнүүдһээ засаг түрэмнай тобшолол хэхэ байна.

№ 1 хуудаһанай һүүлшын—11-дэхи асуудал хүнүүдэй олзо оршые тодоруулха зорилготой. Энээндэ харюусахадаа, юһэн янзын асуудалнуудай али нэгэн дээрэнь тогтожо—предприяти, эмхи зургаанда гү, али колхоздо, үгышье һаа, өөрынгөө хубиин ажахыда хүдэлдэгөө гү, али стипенди, пенси абадагаа гү, али бүлынхидэйнгөө тэдхэмжэ дээрэ байдагаа тэмдэглүүлхэ зэргэтэй. Эдэ мэдээнүүдэй үндэһөөр хэды хүн ниитын ажалда эдэбхитэйгээр хабааданаб, гүрэнэй бэлоод, түрэлхидэйнгөө тэдхэмжэ дээрэ хэды хүн ажаһуунаб гэжэ тодоруулагдаха.

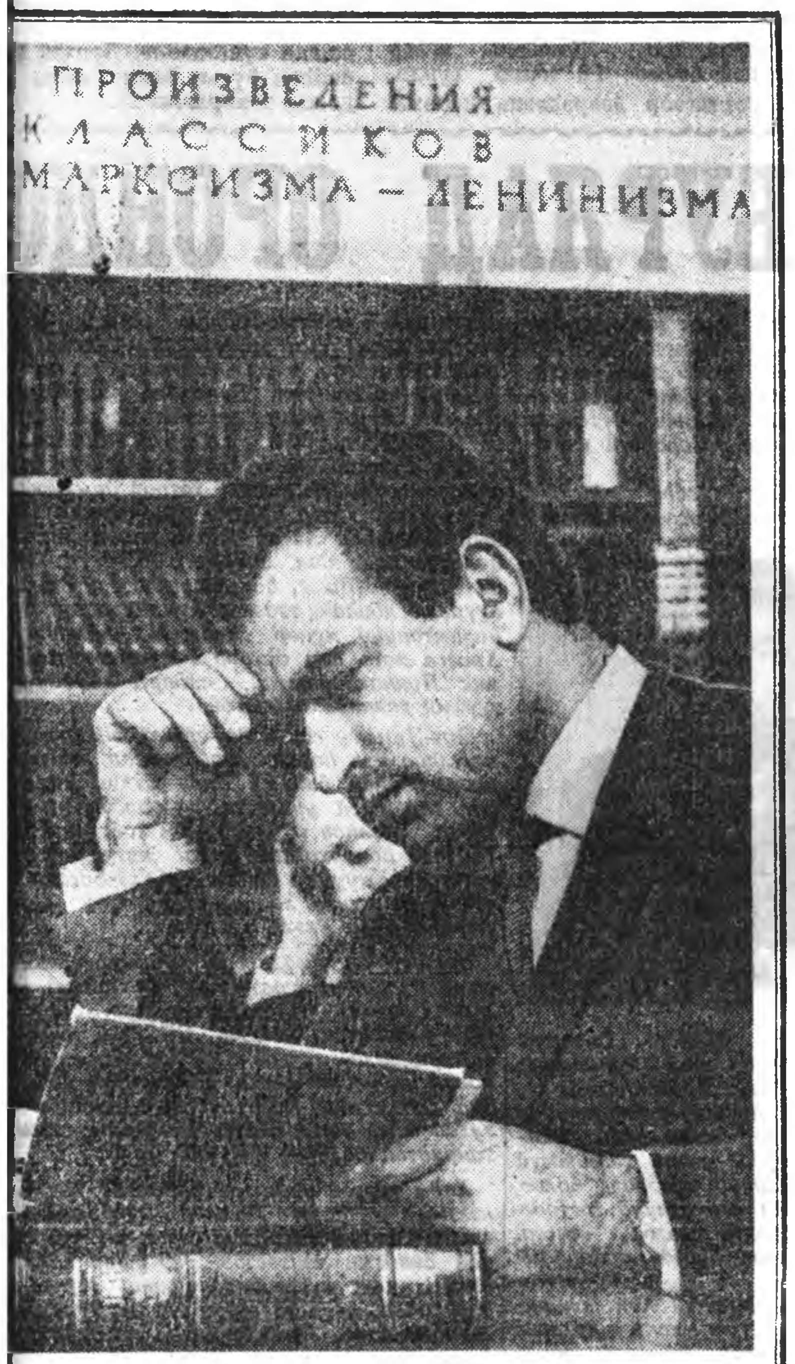
№ 1 хуудаһанай 11 асуудалда ороноймнай бүхы хүн зон харюусаха, харин № 2 хуудаһанда үшөө 7 асуудал нэмэжэ бэшээтэй байха. Дүрбэдэхи айл бүхэнэй гэшүүд тудаһаараа нэмэлтэ асуудалнуудта харюу бэшүүлхэ юм. Тиин 12, 13-дахи асуудалнууд хүнүүдэй хаана хүдэлдэг, юу хэдэг тухайнь мэдэжэ абаха зорилготой. Арадай ажахын ямар һалбаринуудта, хайшаагаар хүнүүд хубаарилагданаб, ямар мэргэжэлтэд хүдэлнэб гэжэ энээн дээрэһээ мэдэгдэхэ. Пенсионер хүн 13-дахи асуудалда харюусахадаа, пенсидэ гарахаһаа урид ямар ажалтай байһанаа тэмдэглүүлхэ.

1969 оной туршада дүүрэн жэл соо хүдэлөөгүй хүнүүд 14-дэхи асуудалда харюусаха. Хүдэлмэришэн, алба хаагша, колхозник, кустарь гэхэ мэтээр ниитын али бүлэгтэ хамаатай байһанаа 15-дахи асуудалаар тодоруулха. Гэр бүлынхидэйнгөө тэдхэмжэдэ байдаг хүн тэдхэгшынгээ хамаатай бүлэгтэ бэшүүлхэ, пенси, стипенди абагшад, урдань хаана юу хэжэ байһан шэнжээрээ али нэгэн бүлэгтэ хамаадан тэмдэглүүлхэ юм. Хүн зоной ямар шалтагаанаар республикаһаа гаража ошоһон, ерэһэн, республика дотор иишэ тиишээ нүүһые тодоруулха хэрэгтэ 16, 17 ба һүүлшын—18-дахи асуудалнууд зорюулагдана.

Хүдэлмэриин наһанай (16—59 наһанай эрэшүүл, 16—54 наһанай эмэгтэйшүүл) аад, гэрэй болоод, газаахи хубиингаа ажал хэдэг хүнүүд № 3 хуудаһанай 10 асуудалда харюусаха уялгатай. Сугларһан мэдээнүүдэй үндэһөөр хүдэлмэриин хүсэ абадаг хэды тухай хүнүүд хаана бииб гэжэ тодоруулагдаха, тэдэнэрые ниитын ажалда хабаадуулха хэмжээн абтаха байна.

Хүн зоной тоо абаха бүридхэлэй программаар суглуулагдаһан мэдээнүүд гүрэнэй статистикын зургаануудаар согсологдохо. Бүридхэлэй дүн, мэдээнүүдые хэндэшье хэншье хэлэхэ, харуулха зэргэгүй.

Г. МУРЧИН,
Буряадай АССР-эй статуправлениин начальнигай орлогшо.

...НДЭ ИЛЬИЧ АЖАЛЛАА

Ленинградай университедэй социализмын политиче... экономиин кафедрын аспирант таджик Санатулло ...атуллоев В. И. Ленинэй зохёолнууд соохи эконо...кэ теориин асуудалнуудые шудалжа байна.

ТАСС-ай фотохроникэ.

АЖАЛШАДАЙ БЭШЭГҮҮДҺЭЭ

МАЛШАДАЙ МЭРГЭЖЭЛ ДЭЭШЭЛҮҮЛХЭ

«Мал ажалай мастер» гэһэн нэрэ зэргэ совхозуудай болон гүрэнэй бусад ажахынуудай малшадта олгохо тогтоол СССР-эй Министрнүүдэй Совет бүри 1966 ондо абаа һэн. Тэрэ сагһаа хойшо манай республикын малшад мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлжэ, иимэ нэрэдэ хүртэнэ. Жэшээлхэдэ, 1969 оной туршада 460 һаалишад, 1964 үхэршэд, 67 тугалшад, 349 хонишод, 12 техник-урэжүүлэгшэд, 12 адуушад болон 82 гахайшад 1-дэхи ба 2-дохи классай «Мал ажалай мастер» гэһэн нэрэ зэргэтэй болоо. Энэ сэгнэлтэдэ хүртэһэн малшадай ажалайнь түлбэри 10—20 процент дээшэлүүлэгдэһэн байна.

Теэд энэмнай үшөөл бага гээшэ. Малшадай мэргэжэл дээшэлүүлхын тула мэргэжэлтэд тэдэнэрэй дунда һуралсал эмхидхэжэ, энээндэ үбэлэй саг хүсэдөөр хэрэглэхэ болоно. Малшадай мэргэжэл дээшэлүүлбэл, мал ажалда эрдэм ухаанай түйлалтануудые хэрэглэжэ, энэ шухала һалбариин ашаг үрэ ехэдхэхэдэ туһатай байхань дамжаггүй. Бүхы колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд зооветеринарна һуралсал һайнаар эмхидхэжэ, малшадта ажалһаа таһалдангүй һураха арга олгохо бэзэ гэжэ найдагдана.

Б. ЖАЛЦАНОВ,
Буряадай Хүдөө ажахын министерствын инспектор.

ГАБЬЯАТА ЛЁТЧИГУУД

Улаан-Үдын аэропортын ниидэгшэдэй коллективэй командир В. Г. Куропаткин ниитэ дээрээ 13.000 часай туршада агаарай замаар ниидэхэдээ, нэгэшье удаа гэмтэл оһол гаргаагүй. Мүн энэ аэропортын АН-24 самолёдой лётчик А. В. Тяжелков баһал тэрэнһээ балай дутаагүй—10.000 час соо агаарай ниидэлгэ хэхэ үедөө һаад түбэггүй ябаһан байха юм. Иимэ үни удаан сагай туршада гэнэгүй, нарин нягтаар агаарта ниидэхэ гээшэ техникээ һайн шудалһан ажалша бэрхэ хүнэй үнэн сэхэ хүдэлмэриин габьяа мүн.

Эдэнэрэй эрхим хүдэлмэриие үндэрөөр сэгнэжэ, гражданска авиациин Зүүн-Сибирьтэхи управлениин начальнигай захиралтаар нүхэд В. Г. Куропаткинда «13.000 час ниидэһэнэй түлөө», А. В. Тяжелковто—«10.000 час ниидэһэнэй түлөө» гэһэн дурасхаалай значок барюулагдаба.

И. ХРАПУНОВ.

УРАГШАТАЙ АЖАЛ

В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй алдарта ойдо зорюулан, Хэжэнгын аймагай Чисааньн сельпогой коллектив худалдаа наймаанай түсэб сүм дүүргэбэ. Эд хэрэгсэлэй эрьесын түсэб 100 процент, пай суглуулга 103 процент, худалдаа наймаанай түсэб 120 процент бэелүүлэгдээ. Сельпогой наймаалагшад М. Саглуева, Е. Наглаева, Ц. Дашиева гэгшэд эрхимээр ажаллажа, бүхы түсэбүүдээ үлүүлэн дүүргэһээр үнинэй.

Мүнөө сельпогой коллектив 4-дэхи кварталай түсэб болзорһоонь урид дүүргэжэ, шэнэ жэлые амжалтатайгаар угтахаар бэлэн.

Б-Ш. ДОНДОКОВ.

...АГШЫН ЗААҺАН ЗАМААР

...Н. (ТАСС). «Ленин ба би...» гэһэн гаршагтайгаар Гер...н Коммунис партиин түрүү... Курт Бахманай статьяе ...ре цайт» гэжэ газетэ толи...

...иин хадаа агууехэ түүхэтэ ...лтануудай боложо байһан ... үе сагта, капитализмһаа ...измда дамжан оролгын үе...ркс, Энгельсын хэрэгые үр...дүүлэгшэ гэжэ бидэнэр тоо...и» гээд К. Бахман бэшэнэ. ...эй хүдэлмэришэдэй хүдэ... дүршэлдэ В. И. Ленинэй ...лые творческоор хэрэглэхэ... КП хадаа ФРГ-гэй экономи... ба ниитын байгуулалтын ...э һуури бологшо гүрэнэй...олис капиталые шэнжэлхэ... Ленинэй хэһэн тобшолоһнуу...өөрынгөө теоретическэ ба бо... хүдэлмэридэ хүтэлбэри бол...ээд статья соо саашадаа хэ...хэй.

...элмэришэн ангиин, бусад ...ан арадай аша туһын түлөө ... Коммунис партиин ажал ...ын гол удхань болоно гээд ... соо онсолон тэмдэглэгдэнэн...

... Бахманай саашадань тэмдэг...эй ёһоор, политикада ба об...о дотор болоһон бүхы таа...айн хубилалтануудые эли...э, дамжаха зорилго табигда...нэ хадаа социал-демократи... партиин хүтэлбэрилдэг ...эй шэнэ правительство тушаа ...тэй баримталдаг хараа бодо... тодорхойлдог байгаа, сааша...е тодорхойлхо гээд автор ...э. «Шэнэ политика бэелүүлхэ арга боломжо нээжэ үгэхөөр таатай үүсхэлнүүд ба нилээд бодото тодорхой ойлгомжонууд» шэнэ правительствын программа дотор бии гээд статья соо тэмдэглэгдэнэ. Тиихэтэй хамта, энэ правительство томо капиталай нүлөөндэ ехээр ородог, хуушанай, баруунай үзэл хэтэрмээр баримталдаг хүсэнүүдэй, хамагай түрүүндэ, ХДС/ХСС партиин зүгһөө ехээр баалагдана.

«Мүнөө зорилго юуб гэхэдэ, демократическа дэбжэлтэдэ туһатайгаар бүхы алхамуудые хэхэдэнь правительствые дэмжэхэ, тиихэдээ нэгэн доро хуушанай хараа шэглэл үргэлжэлүүлхыень шэнэ правительствые баадхахые оролдодог ХДС/ХСС-тэ эсэргүү, бүхы милитарис ба баруунай үзэл баримталдаг хүсэнүүдтэ эсэргүү тэмсэл үргэлжэлүүлхэ хэрэгтэй» гээд К. Бахман заагаа.

Демократическа ба социалис тэмсэлдэхи гол хүсэн бологшо хүдэлмэришэн ангигүйгөөр горитой дэбжэлтэ түйлахын аргагүй гээд статьягай автор онсолон тэмдэглэнэ. Энээнтэй дашарамдуулан, «хүдэлмэришэн ангиин хамтаараа ябуулга хэхэ тухай ленинскэ эрилтын угаа ехэ удха шанартай байһые» тэрэ заана. «Хамтаараа ябуулга хэхын, хамагай түрүүндэ коммунистнууд ба социал-демократуудай хамтаараа ябуулга хэхын түлөө тэсэбаритэй, үсэд шанга тэмсэл» хэхые автор уряална. «Түрүү демократиие түйлаха ондоо зам байхагүй. ГПК тогтоһон сагайнгаа түрүүшын үдэрһөө хойшо абаһан бүхы шиидхэбэринүүд соогоо энээн тухай онсолон тэмдэглэдэг байгаа» —гээд тэрэ мэдүүлнэ.

ГКП пролетарска интернационализмын гол ёһонуудые шууд сэхээр дэмжэнэ гээд саашадаа хэлэгдэнэ. «Энэ талааршье бидэнэр Маркс, Энгельс, Ленинэй үзэл бодолые баримталнабди».

Мүнөө империализмда эсэргүү тэмсэл, эб найрамдалай түлөө тэмсэл хэхэ гээшэ хүдэлмэришэн ангида, бүхы ажалшан арадта угаа шухала болоо.

Немец газар дээрэ саашадаа дайн байлдаанай хэзээдэшье эхилхэгүйн түлөө ФРГ-гэй хүдэлмэришэн ангиин, бусад бүхы демократическа хүсэнүүдэй тэмсэхэнь угаа шухала гээд статья соо тэмдэглэгдэнэ. Тиимэһээ шэнэ түхэлэй нацизмда ба расизмда эсэргүүсэн, национальна талаараа таһаранги, амяраа байлгада эсэргүүсэн, интернационализмын түлөө тэмсэл партиин гэшүүн бүхэнэй уялга болоно гэжэ ГКП тоолоно гээд статья соо онсолон тэмдэглэгдэнхэй. Эгээл тиимэһээ компарти хадаа социалис гүрэнүүдтэй, капиталис оронуудай хүдэлмэришэн ангитай, империализмда эсэргүү хүдэлөөнтэй харилсаа холбоо байгуулхын түлөө тэмсэнэ. Иимэ шууд сэхэ хараа бодол баримталдаг дээрэһээ бидэнэр Германида социалис үе сагые нээжэ үгэһэн ГДР-ые, Октябриин революциие илалта түгэлдэрөөр хэжэ, бүхы дэлхэй дээрэ социализмын үе сагые нээһэн Советскэ Союзые дэмжэнэбди.

Американ эзэрхэг түримхэйшүүл Урда Вьетнамда гэмтэ ябадал удаа дараалуулан хэжэл байдаг. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Урда Вьетнамай тосхонуудай нэгэнэй хүн зон американ эзэрхэг түримхэйшүүлдэ алуулха хюдуулхынгаа урда тээ.

«Лайфай» — АПН-эй фото.

ТЕЛЕФОН · ТЕЛЕГРАФ · РАДИО
ХИЛЫН СААНАҺАА

В. И. Ленинэй түрэһөөр зуун жэлэй ойе угтуулан

ЛОНДОН. (ТАСС). В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн хүндэлэлдэ зорюулан, ерэхэ жэлдэ коммунис университедүүдые эмхидхэхэ тухай шиидхэбэри Великобританиин Коммунис партиин Лондонско комитет, Англиин университедүүдэй коммунистнуудай организацинууд баталан абаа. Эдэ коммунис университедүүдтэ экономикын, түүхын, литературын, философиин, социологиин асуудалнуудаар гол мэргэжэлтэд үгэ хэлэжэ, мүнөөнэй наукын хүгжэлтэдэ Ленинэй үзэл сургалай ехэ удха шанартай байһан тухай хөөрэхэ байна.

Коммунис университедүүдтэхи хэшээлнүүдтэ бэлэдхэлэй үедэ В. И. Ленинэй зохёолнууд хэрэглэгдэхэ байна. Англида эдэ зохёолнуудые «Лоуренс энд уишарт» гэжэ хэблэл барлан гаргадаг. «Британска хүдэлмэришэд ба британска империализм» гэһэн гаршагтайгаар В. И. Ленинэй шэлэмэл зохёолнуудай суглуулбари һаяхан хэблэн гаргагдаа. Гадна В. И. Ленинэй зохёолнуудай хүсэд суглуулбариие хэблэн гаргаха хүдэлмэри үргэлжэлүүлэгдэһээр. Хүсэд суглуулбари 1970 оной апрель хүрэтэр барлагдажа түгэсхэгдэхөөр хараалагдана.

Шухала документ

УЛААН-БААТАР. (ТАСС). «В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо» зорюулан, КПСС-эй ЦК-гай гаргаһан тезисүүдэй хүсэд текстые МНРП-гэй ЦК-гай ба Монголой правительствын орган бологшо «Үнэн» газетэ декабриин 25-да толилоо. Энэ шухалаа документ газетын түрүүшын хуудаһануудта толилогдоно.

ЛЕНИНСКЭ МҮНХЭ СУРТАЛ БОДОЛ

СОФИ. (ТАСС). В И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойе һайндэрлэлгэ бүхэдэлхэйн удха шанартай ушар болоно. Тэрээндэ бүхы дэлхэйн арадууд бэлдэжэ байнхай. Энэ алдарта ойе тэмдэглэхээ байхадаа, бүхы түрүү үзэл бодолто хүн түрэлтэн агууехэ революционер ба ухаан бодолтын мүнхэ хэрэгэй үмэнэ һүгэдэнэ, баяр баясхалангаа мэдүүлнэ гээд «Работническо дело» газетэ түрүү бэшэг соогоо тэмдэглэнэ.

Шэнэ түхэлэй пролетарска партиие байгуулагша, социалис революциин теоретик ба вождь В. И. Ленинэй һуури болон түүхэтэ үүргые В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо зорюулан, КПСС-эй ЦК-гай гаргаһан тезисүүд ехэ гүнзэгыгөөр, шадамараар шэнжэлэн элирүүлээ, ленинскэ үзэл сурталай бэелэл бологшо социалис ниитын байгуулалтын бии болоһон түүхэтэ баримтые харуулаа, империализмда эсэргүүсэн, дэлхэйе революционно ёһоор шэнэдхэхын түлөө арадуудай тэмсэлэй туг бологшо ленинизмын үүргые дэлгэрэнгыгээр харуулаа.

Манай үе сагта ленинскэ үзэл сурталай угаа ехэ нүлөө үзүүлдэг байһыень КПСС-эй ЦК-гай тезисүүд харуулна гээд газетэ үргэлжэлүүлэн бэшэнэ. Ленинэй агууехэ хэрэг арадуудай сүлөөрэлгын бүхы хүдэлөөндэ үзэгдөөгүй ехэ түлхисэ боложо үгөө, тэрээндэ соёл сурталай хагууджал, эмхидэл ба революционно зорилго хүсэнги ябадал хангаа.

Ленинэй һүр жабхаланта хэрэг Болгариин арадай, болгар хүдэлмэришэн ангиин революционно тэмсэлтэй сэхэ холбоотой гээд статья соо хэлэгдэнэ. Марксизмда, пролетарска интернационализмда манай партиин үнэн сэхэ байлга, дэлхэйн капитализмда ба оппортунизмда эсэргүүсэн, дэлхэйн пролетариадай хэтэг тэмсэлдэ эдэбхитэйгээр хабаадалга тэрэниие уласхоорондын хүдэлмэришэнэй ба коммунис хүдэлөөнэй түрүү зэргэдэ табяа.

Социалис байгуулалтада шэнэ амжалтануудые түйлажа, уласхоорондын пролетариадай мүнхэ вождь В. И. Ленинэй бүхы хүсэ шадалаа ба ухаан бодолоо зорюулһан хэрэгэй түлөө илалта түгэлдэрөөр тэмсэжэ, болгар арад агууехэ ойе угтахые бэлдэнэ гээд статья соо онсолон тэмдэглэгдэнэ.

ЗОРИЛГО ДҮҮРГЭГДЭХЭ

ГАВАНА. (ТАСС). 1970 ондо 10 миллион тонно саахар абаха талаар ороной үмэнэ табигдажа байһан зорилго заатагүй дүүргэгдэхэ гээд Кубын Коммунис партиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь, Революционно правительствын премьер-министр Фидель Кастро Кубын ба хариин журналистнуудтай хөөрэлдэхэдөө мэдүүлээ. Гавана шадарай саахарай тростнигай плантаци дээрэ энэ хөөрэлдөөн болоһон байна. Һайн дураараа оронд ерэһэн вьетнамайхид ба америкынхидтэй хамта Фидель Кастро тростник сабшалгада эндэ туһалһан байгаа бшуу.

Табигдаһан зорилгые дүүргэхын тулада арад зон угаа ехэ эрмэлзэлгэ гаргана. Арадай зоригжол, дура хүсэл ба шиидэнги байлгань табигдаһан зорилгые амжалтатайгаар дүүргэхэ нүхэсэл болоно гээд Фидель Кастро хэлээ.

Декабриин 23 хүрэтэр түрүүшын миллион тонно саахарай гаргагдаһан баримта угаа ехэ удха шанартай. Энэ хадаа ороной түүхэдэ анха түрүүн түйлагдаа гээд Кубын компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь тэмдэглээ.

НАСЕРАЙ МЭДҮҮЛГЭ

КАИР. (ТАСС).«Араб оронуудай дээдэ тушаалтадай зүблөөн хүдэлмэридэнь арсалдаа алгасалдаануудай гарабашье, зарим һайн үрэ дүнгүүдые түйлаа» гээд ОАР-ай президент Насер Алжирай аэропорт дээрэ декабриин 25-да мэдүүлһэн байна.

МЕН агентствын дамжуулһанай ёһоор, президент Насер иигэжэ хэлээ. «Израильда эсэргүүсэн араб оронуудай хэжэ байһан тэмсэлэй мүнөөнэй шатын тусгаар эрхэ байдалые, дэлхэйн империализмын, хамагай түрүүндэ, США-гай харата һанаашалгануудые анхаралдаа абан, ямаршье коммюнике толилхогүй гэжэ энэ зүблөөн дээрэ шиидхэгдэһэн байгаа».

Үдэрэй турша соо дүрбэдэхи

КАИР. (ТАСС). Декабриин 25-да Израилиин дүрбэдэхи самолёдые Египедэй зенитчигүүд буудажа унагаагаа. Суэцкэ каналые зубшан байрлуулагдаһан египед сэрэгүүдые израиль самолёдууд добтолхо һэдэлгэ хэһэн байгаа бшуу. Энээн тухай ОАР-ай зэбсэгтэ хүсэнүүдэй командованиин түлөөлэгшын мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ. Тус мэдүүлгые МЕН агентство тарааһан байгаа.

ШЭНЭ ХАРАТА ЯБУУЛГАНУУД

АММАН. (ТАСС). Сэрэгэй түлөөлэгшын мэдүүлгэдэ үндэһэлэн, Амманай радиогой мэдээсэһэнэй ёһоор, декабриин 25-да нютагай сагаар 12 час 10 минутада израиль сэрэгүүд Иордан мүрэнэй зүүн эрьедэ байһан Иорданиин сэрэгүүдые артиллерийскэ буунуудаар, мүн танкнуудһаа буудаһан байна. Иордан тала урдаһаань буудажа харюусаа. Нютагай сагаар 13 час хүрэтэр буудалдаан үргэлжэлөө.

Иорданиин түлөөлэгшын мэдүүлһэнэй ёһоор, буудалдаанһаа уламжалан, израилиинхид хохидолдо ороо.

Юумын сэн хүндэрнэ

ГААГА. (ТАСС). Голландида юумын сэн урда жэлнүүдэйхидэ орходоо горитойгоор хүндэрөө гэжэ Голландиин буржуазна «Элзефирс Веекблад» гэжэ недели бүриин журнал мэдэрһэн байна. «1965 онһоо хойшонхи үе соо орон дотор ажамидаран һуухын тулада шухала болохо юумэнүүдэй үнэ сэн 25 процентээр хүндэрөө» гээд журнал бэшэнэ.

1964 онһоо 1969 он хүрэтэрхи үе соо орон дотор юумын сэнгэй ургалта тухай мэдээнүүдые журнал дурдаһан байна. Энэ үе соо хилээмэнэй сэн 37,5 процентээр, тоһоной —37,7 процентээр, һүнэй—14 процентээр, гуталай—31,8 процентээр нэмээ. Медицинскэ хангалгын талаар түлэоһэн энэ үе соо 80 шахуу процентээр хүндэрһэн байха юм.

ПАРТИЗАНУУД ДОБТОЛНО

АММАН. (ТАСС). «Аль-Асифай» партизануудай сэрэгэй ябуулганууд тухай Палестинын нэгэдэмэл командованиин коммюнике эндэ толилогдоо.

Партизанууд Иордан мүрэнэй баруун талын эзэмдэгдэһэн эрьедэ гараад, израилиинхидые томо миномёдууд ба пулемёдуудаар буудаа. Тэрээнһээ уламжалан, дайсан ехэхэн хохидолдо ороо. Миномёдоор буудалгын үедэ һомо хэрэгсэлэй склад галдагдаа гээд коммюнике соо хэлэгдэнэ.

ДАМАСК. (ТАСС). Палестинын «Ас-Саика» гэжэ патриотическа организаци Дээдэ Галилейдэ Израилиин сэрэгэйхидэй бодхоһон бүхэлэлтэнүүдые декабриин 25-да дүрбэ дахин амжалтатайгаар добтолоо. Энээн тухай Палестинын нэгэдэмэл командованиин түлөөлэгшын мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ.

Бүхы дэлхэй дээрэ буу зэбсэг наймаалагша

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Холбоото Штадууд дэлхэй дээрэ буу зэбсэгээр эгээн лэ ехээр наймаа хэнэ. Энээниие «Буу зэбсэгэй уласхоорондын худалдаа наймаан» гэжэ Джордж Тайерай ном соо дурдагдаһан тоонууд гэршэлжэ үгэнэ. США хадаа дэлхэйн элдэб оронуудта угаа олон янзын буу зэбсэгүүдые эгээн лэ ехээр худалдана. Имагтал нэгэ жэлэй турша соо 5 миллиард долларой юрын буу зэбсэг худалдана. 1945 онһоо эхилэн бүхы дээрээ Пентагон дэлхэйн бусад оронуудта 50 миллиард долларой буу зэбсэг һомо хэрэгсэл худалдаһан байна.

...Й АЙЛШАД

Монгол Арадай Республикаһаа ерэһэн айлшадтай — МНРП-гэй Дархан хотын горкомой агитаци, пропагандын таһагые даагша нүхэр Д. Цэвлээ, «Найрамдалын Дархан» газетын харюусалгата секретарь нүхэр П. Авирмид болон нүхэр Ш. Чулуун гэгшэдтэй үсэгэлдэр манай редакцида уулзалга болобо.

«Буряад үнэн» газетын харюусалгата редакторай орлогшо М. Нимаев редакциингаа ажал хүдэлмэриин эмхидхэл тухай хүндэтэ айлшадтаа тобшохоноор хөөрэжэ, танилсуулаа. Нүхэр Д. Цэвлээ Монгол Арадай Республикын промышленна томо түб газар болоно байгаа, 26 мянган хүн зонтой Дархан хотын промышленна предприятинүүд, шэнэ барилганууд тухай, мүн ажалшадай ажаһуудал тухай һонирхолтойгоор хөөрэбэ. «Найрамдалын Дархан» газетын ажал ябуулга тухай нүхэр П. Авирмид хөөрэжэ үгэһэн байна.

Уулзалга дээрэ хани нүхэд хоёр талаһаа хүршэ ёһоной хөөрэлдөө хэжэ, һонирхоһон асуудалнуудта харюу абалсабад. «Найрамдалын Дархан», «Буряад үнэн» газетэнүүд саашадаа харилсаа холбоогоо улам бэхижүүлхэ, хуудаһануудаа үе үе харилсан хэблэжэ байха гэжэ хэлсэбэ.

РАССКАЗ Гарма-Доди ДАМБАЕВ

ҺОХОР

Амаралтын үдэр һэн.

Зүүн хизаарай уран зураашадай выставкэ шэнэ баригдаһан гоё һайхан ордон соо нээгдэжэ, хүн зон орожо, гаражал байгаа һэн.

Хүнүүд хойно хойноһоо ханын захаар һубарилдажа, ород, яхад, чукча, эвенк, буряад зураашадай зурагуудые ехэ һонирхон харанад. Би нюргаа үргэлһэн хүнэй хойноһоо дахан ябабаб. Ангуушадай зурагай урда зог татан, зүүн гараараа нүгөөдэ тохоногоо дүнгэжэ, альгаараа шанаагаа тулан, ехэ анхаралтай хаража зогсобоб. Гэнтэ ара нюргандамни хэнэйшьеб шала тос-тос тоншохонь дуулдахадал гэбэ. Би гараа шанааһаа һалган, доошонь һула табяад эрьелдэбэб.

Намһаа холо бэшэ маяа хүлтэй, сухигар хүхэ сагаан шарайтай, сагаан нидхэнь доошоо унашаһан наяад наһанай бэгзэгэр буряад үбгэжөөлэй залуухан бэридэ хүтэлүүлээд, болгоомжотой аалихан ябаба. Тэрэнэй сээжэ энгэртэнь медальнууд һанжана. Тэрээгээрнь тухайлхада граждан гү, али Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда хабаадалсажа, һохор болоһон хүн хэбэртэйл хаш. Тэрэ үбгэжөөл залай хэды жэгдэ тэгшэшье һаань, торожо унахаһаа айһан юумэндэл шанха урдаа тулуураараа тоншон намһаа алад гараба.

Минии гайхаха гэлыхэм хэлэшэгүй.

«Нюдэтэй зарим хүнүүдэй выставкэ харахаяа хэрэгсээхэгүйдэ, энэ һохор үбгэжөөл ерээд, ябажа ябаха. Яагаа жэгтэй юм. Дахуулжа асарһан залуу бэринь хөөрэжэ үгэхэ байгаа юм аа бы? Теэд өөрөө хаража, һонирхоогүйдэ хүн хараһан үзэһэнөө хэр тиимэ һайнаар ойлгуулан хөөрэжэ үгэхэ юм даа» гэһэн таагдашагүй бодолдо абташабаб.

Гайхаһан һонирхоһондоо гэнтэ өөрөөшье мэдэнгүй тэдэнэй хойноһоо дахажа ябабаб.

Гарһаань хүтэлэгшэ залуу бэри хаанашье тогтон торонгүй тэрэ үбгэжөөлые алтан шара шэрээр шэрдэгдэжэ хэһэн В. И. Ленинэй бюстдэ сэб сэхэ абаашаба.

— Энэл даа,—гэжэ тоб байса залуу бэри хэлээд, тэрэ үбгэжөөлтэйгөө тогтошобо.

Һохор үбгэжөөл баруун гартахи тулуураа зүүн гартаа абажа, хургануудаа тэниилгээд, урагшань һарбайжа, Ленин багшын бюстдэ абаашаба. Тэрэ хургануудаа сээжэдэнь хүргөөб гэжэ мэдэхэдээ, мэгдүү түргөөр дээшэнь гарган, толгойдонь асарба. Тэрэ түрүүн һахалыень үни удаан шэмхэлэн шэнжэлһэнэй һүүлдэ, гайхалтай түргөөр хургануудайнгаа үзүүрнүүдые хүдэлгэн ябуулжа, соходонь абаашаад, удаань нюдэ хамарынь үзэбэ.

Тэрэ һохор дунда хургаараа урал дээгүүрнь урагша хойшонь хэдэн удаа шэлжэрүүлэн нэгэ газарта дараад, бодолгото болошобо. Гэнтэ тэрэ мэдэрэл ороһоншуу бюстһээ хурганайнгаа үзүүр һалгаангүй малаан үндэр соходонь түргэн асарамсараа, эхэ хүнэй үхибүүдээ эрхэлүүлһэндэл адляар эльбэжэ оробо. Хүтэлөөд асарагша залуу бэри хажуудань дуугай зогсобо.

Зураг хаража дүүргээдүйшье һаа, газаашаа яаралтай гаражашье ябагшад алхаса ябадалаа зогсоожо, һохор үбгэжөөлые харашабад.

Һохор үбгэжөөл үшөө дахин үнэншэхэ гэһэндэл толгойень эльбэн, духынь тэбтэгтэ хургаяа түр зуура няажархёод байһанаа, гараа доошонь һула табижархиба.

Тэрэ тулууреа баруун гартаа абажа;

— Зай даа. Һанаамни хүсэлдэбэ гээшэл ха. Ябая даа, — гэбэ.

Залуу бэри үгэ дуугүй зогсоһоноо, үбгэжөөлэй һанжаһан гарынь үргэн барижа, һуури дээрээ аали удаан эрьелдээд, гараха тээшээ алхалшаба.

Амаралтын үдэрэй хуудаһан

ЭНЭЭНИИЕ МЭДЭХЭ ГҮТ?

ХҮНГЭН ААЛ, 16 ТОННО!

Агаар хүндэ хүнгэншье һаа, ямар нэгэн шэгнүүртэй байха гэжэ булта һанадагбди. Газарай гадар талын дүрбэлжэн метр агаар 1293 грамм татадаг гэжэ тусхай справочник соо хэлэгдэнэ. Энэ ехэ гээшэ гү?

Бидэнэр агаарай далайн оёорто ажаһуудаг һэн туладаа атмосфера манһаа дээшэ олон километртэ үргэлжэлнэ. Шанха дээрэмнай байһан агаар тиимэ хүнгэн бэшэ. Жэшээнь, агаар хүнэй бэеые 16 тонно хүндэ, хүсэтэйгөөр дээрэһээнь даража байдаг. Гансахан хажуу тээ[...] һарбайгаад байһан гарай[...] альган 150 килограмм [...] даагаад байһантай тэнтэй.

Дээрэһээ иимэ хүндэ юум[...] дараад байһые юундэ мэ[...] гүйбибди?

Юуб гэхэдэ, бэеымнай [...] талаһаань даража байһан [...] доторхи агаартай адлихан [...] жээтэй ха юм. Эдэ хүсэнү[...] тэнсүүри дээрэһээмнай да[...] ашаае хүнгэдхэнэ. Дэлхэй [...] байһан бүхы амитан иимэ [...] далда зохиршонхой.

ТҮРҮҮШЫНХИЕЭ БУРЯАД ОРОНДО

Үнгэрэгшэ намарай тэн багта би Улаан-Үдэ ерээ һэм. Буряадай газар дайдада хүлөө табиһан түрүүшын венгер бэшэ аабзаб даа. Эндэ, Агуухэ Октябриин социалис революциин үеэр манай улаангвардейцүүд Совет засагай түлөө тэмсэлсэһэн юм. Тэдэнэй нэгэниинь мүнөөшье хүрэтэр Улаан-Үдэдэ ажаһуудаг.

1960 ондо Монголһоо нютагаа бусаха замдаа манай венгер эрдэмтэ Лайош Бэшэ—ВНР-эй АН-ай гар бэшэгэй таһагые даагша—Буряадай ниислэлдэ хэдэн үдэр үнгэргэһэн юм. Тиигээд нютагаа бусахадаа Буряад орон тухай, эрдэмтэд тухайнь, тэдэнэй ажал хүдэлмэри ба СССР-эй АН-ай Буряадай филиалай гар бэшэгэй һан жасын баялиг тухай намда хөөрөө бэлэй. Би ехэтэ һонирхоо һэм. Юундэб гэхэдэ, гайхамшаг эпос—Гэсэрые шэнжэлжэ эхилээд, 9 һарын туршада Улаан-Баатар хотодо хүдэлхөөр ошохоор түхеэржэ байгаа бшууб. Нүхэрэйнгөө хөөрөөнһөө, мүн хожомынь Монголдо хүдэлжэ байхадаа, буряад арадай эпос—Гэсэртэй дүтэ танилсангүй аргагүй гэжэ ойлгоо һэм. Тиигээд би Буряадта гурбан һара хүдэлбэб. Ниислэл хотынь түүхэтэй, урданайнь барилгануудтай, ажахытайнь танилсааб. Бишыхан, юрын лэ хүдөөгэй хото байха гэжэ, юундэшьеб һанадаг һэм. Теэд хүсэтэ, олон предприятинуудтай, дээдэ ба дунда һургуулинуудтай, соёл культурын гуламтануудтай гоё һайхан город хүүежэ, хүхинэжэ байба. Улаан-Үдын №51 һургуулиин һурагшадтай уулзааб, Венгриин үхибүүдэй байдал тухай хөөрэжэ үгөөб. Мүн Хяагтын бүд нэхэлгын фабрикада хүрэжэ, манай орондо ошодог свитер, полувер гэхэ мэтэ хилгааһан хубсаһануудай яажа нэхэгдэдэгые хараһан байнаб. Буряад орондо буряадууд, ородууд, украинецууд, белоруссууд, татарнууд болон бусад олон яһатанай эбтэй эетэй, нэгэ бүлэ болонхой байхыень харабаб. Д. Банзаровай нэрэмжэтэ Багшанарай институтда урюулаад, тэндэ студентнэрэй һуралсал, ажабайдалтай танилсахадаа, түрэл оронойм оюутанда яагаашье адлиб даа гэжэ һанаа һэм. Юундэб гэхэдэ, социалис оронуудай залуушуул нэгэл эрмэлзэлтэй, нэгэл зорилготой байна бшуу. Тиимэһээ эдэнэр ажабайдалаараа адлинууд болошоно.

Буряадай соёл культурын хүгжэлтэ гайхамшаг. Совет засагай үедэ тэрэнэй түйлаһан илалта амжалта ехэ. «Гоё һайхан Ангар дүүхэй» гэжэ балет харахадаа тэрэниие дэлхэйн эрхим балетэй сасуулааб. Буряадай Уран зохёолшодой холбоондо бэлигтэй нүхэд олон гэжэ этигээб. Эндэ Ц. Жимбиевэй «Гал могой жэл» гэжэ романиие зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадалсааб. Иигэжэ би түрэл орондоо байдагтаал адляар дүтынгөө нүхэдэй дунда хэдыхэн һараяа обёоронгүй үнгэргэжэрхёоб.

Монголдо, Буряадта хүдэлхэ үедөө эдэ хоёр түрэл арадай хоорондын хани барисаае, харилсан

туһалалсалгые һайхашааһан байнаб. Советскэ Союзай туһаламжаар монгол арад гайхамшаг илалтануудые түйлаа. Гансахан Дархан хотые бариһада, түрэл арадаймнай һүүлэй түйлалтанууд эли болошоно. Монголой тала эрхим һайн шоссейнэ харгынуудаар олошороо, урдань үзэгдөөгүй ехэ индустриальна комбинадууд хүдэлдэг болоо, хүдөө нютагуудтань хамтын ажахынууд тогтоогдон һалбараа. Дархан хотодо монгол, венгер, ород, буряад, чехнемец болон бусад арадуудай түлөөлэгшэд хүдэлнэ.

Монголой тала ямар һайхам даа! Хүн зониинь хүндэмүүшэ, хэнииешье дүтын хани нүхэрэй ёһоор угтан абадаг. Сэлэнгын аймагай зоной дунда ябахадаа, үнгэрһэн саг тухай тэдэнэртэй хөөрэлдэхэдөө, монгол венгер хоёр арадай хоорондоо шуһанай холбоотой байһан тухай олон дурдалгануудые шагнааб.

Эгээл иимэ дүтөөр намайе Буряад ороной эрдэмтэ нүхэд хүлеэн абаһан байна. Тэ[...] арадай аман үгын зохёол суглуулхаяа, [...] аймагаар ябааб. Тэрэ үедэмнай сагай [...] намдуу һайхан һэн. Буряадай хангай у[...] дые, уһа мүрэнүүдые, алдарта Байгал ба[...] та' нуурые хараха талаантай байһанд[...] холын суутай Хяагта хото хүрэһэндөө ба[...] гээшэмни аргагүй. Энэл хотоор дамжажа[...] Дурнын эд товар Европо руу ошодог, а[...] лын Англиһаа Хитад ошохо замай нэгэ[...] болодог һааб даа. Энэ хото дээгүүр эр[...] шье, купецүүдшье, богоолнуудшье, револю[...] нүүдшье ябаһан, тэдэнэй мүн һурагтай хо[...] баримтанууд мүнөө Хяагтын музейдэ [...] Хяагта хото аха сүүнэр Бестужевтэнтэй, [...] мик Прянишниковтай, алдарта Сүхэ-Ба[...] түүхын талаар холбоотой.

Ехэ-Нугын совхоздо ерэжэ, эндэхи [...] шуулһаа ехэ һонирхолтой үльгэр, домог, [...] шэжэ абаһан байнаб. Эндэ Сүхэ-Баатар[...] һан, тэрээнтэй уулзажа хөөрэлдэһэн, С[...] тарта туһалһан үбгэн хүгшэн хоёртой хөө[...] Тэдэнэй һонирхолтой домог шагнахадам[...] нарынь хажуудам байлсаа. Сүхэ-Баатар [...] сэдьхэлдэ мүнхэ хадуугданхай юм бай[...] тиихэдэ бүри ехээр этигээб.

Эндэһээ би Улаан-Үдэ бусажа ерээд, [...] ороноо ниидэхэ гэжэ түхеэржэ байнаб. [...] гурбан һарын турша соо байха зуура[...] суглуулбаритай болобоб, СССР-эй АН-а[...] дай филиалай гар бэшэгэй һан жасын ба[...] одоол умбагдаа гээшэ. Библиотекэ соон[...] дай эрдэмтэдэй зохёолнуудтай танилсааб[...] тухай шэнэ материалнуудые үзэжэ, шэн[...] тануудтай болоһон байнаб.

Хэды үдэрэй урда тээ Будапешт хотоһо[...] нэгэ бэшэг ерээ. Намайе 1970 ондо [...] Улаан-Үдэдэ ажаллахаш гэжэ ВНР-эй Н[...] дай академи мэдээсэбэ. Энэ ушар намай[...] һээшье үлүү ехээр баярлуулаа. Мүнөө [...] бусахадаа, һөөргөө ерэхэ үдэрөө хүлеэжэ[...] гэжэ һананаб. Эндэ минии дүтын нүхэ[...] бшуу. Тиимэһээл уулзатараа, Буряад оро[...] тараа, нүхэдни, баяртай гэжэ хэлэнэб.

Ласло ЛОР[...]
хэлэ бэшэгэй эрдэмэй кан[...]
ВНР-эй АН-ай хүдэлмэри[...]

БОКС

ГОЁ ТЕХНИКЭ, ҺАЙН НААДАН

Уржа үдэшэлэн, Ленинэй орденто локомотив-вагон заһабарилгын заводой соёлой ордон соо боксоор нааданай эхилһые мэдүүлһэн гонгын абяан зэдэлээ. Манай республикын чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө нэмэл энэ мүрысөөндэ хабаадалсахаар аха дүү—Монголой Арадай Республикын, Красноярска, Алтайн хизаарнуудай, Шэтын, Амарай областьнуудай, мүн манай республикын эрхимэй эрхим боксернууд—өөһэд өөһэдынгөө орон, область, хизаарнуудта мэдээжэ болоһон ёһотойл «араһан бээлэйн» эзэд энэ үдэшэлэн рингдэ гаража, боксын һайн техникэ, гоё наада харуулжа, ордондо суглараг шадые баясуулаа.

Мүрысөөнэй болохоһоо урид спортсменүүдэй жагсаал боложо, Монголой Арадай Республикын үнинэй боксер, спортын мастер Эриндо Барс, орон, республика соогуураа суурхаһан республикымнай боксёрнууд Бато Нимаев, Валерий Стрельников гэгшэд Советскэ Союзай гимнын һүр жабхалапта аялга доро мүрысөөнэй туг үргэнэ...

Мүрысөөнэй түрүүшын үдэр хамтадаа 44 боксер рингдэ гаража, хоорондоо тулалдаа. Эгээл хүнгэн бэетэй боксернууд—Монголой Арадай Республикын түлөөлэгшэ, нэгэдэхи разрядай спортсмен Батоболд манай республикын чемпион, спортын мастер Дулзын Бабудоржиевтай наадахаар рингдэ гаранад. Гурбан раундын туршада хоорондоо наадаһан эдэнэр боксын һайн техникэ харуулжа, ордондо сугларагшадые баясуулна. Мүрысөөнэй дүн гаргахада 57:60 гэһэн тоотойгоор Бабудоржиев шүүһэн байба. Эдэнэрэй хойноһоо Улаан-Үдын боксернууд, спортын мастер Валерий Стрельников, мастерта кандидат Сергей Банзаракцаев гэгшэд рингдэ гарамсараа, хоорондоо шанга тулалдаа эхилнэ. Боксын һайн техникэ харуулдаг Валерий России Федерациин суглуулагдаһал командада оруулагдажа, СССР-эй кубок абаха мүрысөөндэ хабаадалсаһанаа һаяхан ерэнхэй. Нүгөөдэнь республикын чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө эрмэлзэһээр үнихэнэй юм. Зүгөөр Стрельниковынь үсөөн наада үнгэргэһэн намтартайшье һаа, залуу һэн тула нүхэрэйнгөө добтолгын урдаһаа шадамар бэрхээр хамгаалга хэнэ. Гурбан раундын туршада добтололсоһон эдэнэрэй дүн гаргахада, Стрельниковынь очкогоороо диилэһэн байба. Энэ үдэр бусад командануудта орходоо олон спортсменүүдые суглуулһан Буряадай АССР-эй боксернууд хоорондоо наадаха болоно. Ээлжээтэ нааданда спортын мастерта кандидат Бато Нимаев, Александр Хантаев (нэгэдэхи разряд) гэгшэд рингдэ гарана. Эндэ Бато Нимаев нүхэрөө торгоон тогтоонгүй, нокдаунда оруулаа.

54—57 килограммай шэгнүүртэн сооһоо манай республикын түлөөлэгшэд—Виктор Бадмаевай МНР-эй спортын мастер, үнинэй боксер Эриндо Барсые нэгэдэхи раундын туршада нокдаунда оруулхадань секундантнь эдэнэрэй наада болюулһан байна. Улаан-Үдын боксернууд Павел Федотов, Геннадий Краснопеев, Шэтэһээ ерэһэн Владимир Петровский, МНР-эй залуу боксернууд Гомбо Содном, Баяраа Догбо, Сергей Железняк (Улаан-Үдэ), Михаил Тетерев (Амарай область), Александр Лебедев (Улаан-Үдэ) гэгшэд шадамараар наадажа, удаадахи тулалдаанда хабаадалсаха болоно.

Хододоо харагшадай анхарал татадаг хүндэ, хүндэшэг бэетэйшүүлэй наадан энэ үдэшэлэн бүришье һаа һонирхолтойгоор үнгэрөө. Эндэ аха дүү Монголой Арадай Республикын боксернууд Алтынгэрэл Сума, Зорнг Гомбо гэгшэд Амарай областиин чемпион Аргунчинцев, манай республикын эрхим боксернуудай нэгэн—СССР-эй спортын мастер Иван Любчик гэгшэдтэ очкогоороо диилдэһэн байна.

Б. ЦЫРЕМПИЛОВ.

ҺОНИРХОЛТОЙ ВЫСТАВКЭ

Һаяхан манай аймагай түбтэ хонин ажалаар республиканска тематическа нүүдэл выставкэ хүрэжэ ерээ. Һайханаар зурагдаһан диаграмма, таблицанууд соо хонин ажалай хүгжэлтын зам, мүн республикын ажахынуудта хонидой үүлтэр һайжаруулха талаар хэгдэжэ байһан хүдэлмэри, түрүү хонишодой дүй дүршэл харуулагдаба. Фото-зурагууд дээрэ Сэлэнгын аймагай хонишодой һургуули үргэнөөр элишэлэгдээ. Ута ба нарин талаарнь илгагдаһан элдэб янзын шанартай нооһон олоной анхарал татана.

Выставкэ дээрэ Буряадай хүдөө ажахын туршалгын станциин эрдэмтэд лекцинүүдые уншаа. Буряадай хүдөө ажахын институдай ректор—эрдэмтэн К. Д. Миронов нооһоной ба мяханай ехэ бололгодо хонидые зүбөөр эдээлүүлгэ ямар удха шанартайб гэжэ хөөрэһэн байна. Энэ лекци шагнагшадые ехээр һонирхуулжа, лектортэ олон асуудалнууд табигдаа.

Хонин ажалай талаар республикын мэдээжэ эрдэмтэн Р. П. Пилданов Совет засагай үедэ хонин ажалые хүгжөөлгэ ба малай үүлтэр һайжаруулгын хүдэлмэри тухай һонирхолтойгоор хөөрэбэ. Тэрээнһээ гадна хайшан гээд искусственна үрэжүүлгэ хэхэ, хурьгадые түлжүүлхэ тухай мүн лэ тодорхойгоор хөөрэжэ үгөө.

Республикын ажахынуудай хүдэлмэриин дүй дүршэл тухай техническэ эрдэмэй информациин ба пропагандын таһагые даагша Л. М. Герасимова хөөрэһэн байна.

Лекцинүүдэй һүүлдэ семинарта хабаадагшадые эрдэмтэ П. А. Амагаев выставкын экспонадуудтай танилсуулба.

Мүнөө нүүдэл выставкэ Хоринын аймаг ошонхой. Һүүлээрнь Зэдын, Сэлэнгын аймагуудта ошожо, выставкэ нээхэ юм. Хэжэнгынхид энэ выставкые ехэ һонирхожо хараа.

Хэжэнгэ.

П. ЖАЛСАНОВ.

КРОССВОРД

ХАЖУУ ТЭЭШЭЭ: 4. Жэмэс. 7. Захаа миндахи нютаг. 8. Уһанай дунда оршоһон газар. 11. Набшаһата модон. 12. Ашагта малтамал. 13. Амһарта. 15. Сагаан эдеэн. 16. Үргэлжэ ехэ ой модон. 17. Тэмээнэй тул. 22. Шэтын областьдахи мүрэн. 23. Ан үсхэбэрилэгшэ. 24. Хальмаг арадай поэт.

ДООШОО: 1. Ашагта малтамал. 2. Тоо. 3. Жэлэй саг. 5. Үбэлэй хубсаһан. 6. Алексей Бадаевай найман мүртэй шүлэг. 9. Малшадай байра. 10. Буряадай поэт. 14. Загаһан. 18. Үндэһэ яһатан. 19. Бөө мүргэлэй шүтэлгэ. 20. Мал. 21. Сагай уларил.

Дарима ГАРМАЕВА таарулан зохёобо.

РЕДАКЦИҺАА: Хүндэтэ уншагшад! Кроссворд-таабариин тайлбариие зүбөөр гаргажа харюуень манай редакцида түрүүлэн эльгээгшэдэй нэрые газетынгээ хуудаһанда толилхобди. Яарагты! Харюу хүлеэнэбди.

КОВЁР ЯАЖА СЭБЭРЛЭХЭБ?

Шала дээрээ дэбдидэг үргэн, нарин ковёрнуудые (хибэс) хирэ тооһон болоһон саг дарыдань газаа һалхинда һэгсэржэ, сэбэрлэжэ байха ёһотой юм. Ханадаа татаһан хибэс гэхэ мэтын гоёолтонуудые долоон хоногто гү, али арбан хоног бүридэ нэгэ удаа газаа һалхинда үлгэжэ, сэбэрлэжэ байха зэргэтэй. Тэдэниие газаал сэбэрлэхэ, һэгсэрхэдэ һайн. Үүдэндээ гү, али балкон дээрээ шоройтооһыень гүбижэ болохогүй. Сэбэрлэхэдээ нугархай тусхай гүбюурээр, үгышье һаа, шуузаар арилгахада һайн юм.

Пылесосоор сэбэрлээ хадаа хоёр талаһаань (ара үбэргүй) сэбэрлэхэ хэрэгтэй.

Ковёр хибэс дээрэ дуһаһан өөхэ тоһоной зүйлые хюрөөгэй хибэдэһэн соо гү, али шэниисын гурилай ооторьбо соо (10 хубиин нэгэ) бензин холёод, тэрээгээрээ аршабал сэбэр болохо. Бэхэ чернилын дуһал ороһон байбал, тэрэ дороонь (удаан болонгүй) лимоной шүүһээр гү, али үгышье һаа спиртээр аршахада арилха байха.

Ковёрой үнгэ будагайнь ангаад, хүүжайгаад байхада, сайн шаараар үнгэ талыень һайса аршабал сэбэр болодог, үнгэ ородог юм. Харин шаараар аршаһанайнгаа һүүлээр һайса зөөлхэн хамуураар, шуузаар сэбэрлэхэ шухала. Мүн уксусна эсенцын һулахан холисоор гү, али нашатырна спиртээр аршабал баһал сэбэр болохо байна.

Ковёртотнай клопа, хүйр зэргын бии болоһон байбал тусхай амһартатай аэрозолоор сүршэхэ хэрэгтэй. Тэрэ химиин зүйл хоротой юм. Тиимэ хадань тэрээгээрээ сүршэжэ сэбэрлэһэнэй удаа гэртээ сэбэр агаар оруулжа, арюудхаха зэргэтэй.

Хэрэглээгүй, хадаглаанда байһан ковёр хибэсээ хирэ хирэ боложод лэ хатаажа, сэбэрлэжэ байха юм. Тэрэнээ хадаглахадаа навталин адхаһан сэбэрхэн бүд туулмаг соо хэжэ байха зэргэтэй.

Ковёр хибэсүүдээ хоёр-гурбан жэлдээ нэгэ удаа химиин сэбэрлэлгэдэ үгэжэ байха ёһотой.

«Здоровье» журналһаа абтаба.

Туһатай зүбшэл

ЭЖЫН «ЭНДҮҮНҮҮД»

ШОГ ЁГТО МҮРНҮҮД

Нэгэдэхи классата һурадаг Дугар-Сэрэнэй һургуулиһаа ерэхэдэ, эжынь ялагарсалагар ёлко таһалгынгаа тэг дунда табижархиһан байба. Шэмэг гоёолтонь хүнэй хаража, сэдьхэлээ ханахаар бэшэ. Иимэ гоё һайхан нааданхайнуудай дундуур сэнгэжэ ябаһандал Дугар-Сэрэндэ үзэгдэбэ.

Хүбүүхэн хүхиһэндөө тангаршаан дэбхэржэ:

«...Сасагтай, монсогтой

Сагдуул һайхан ёлкомнай...» гэжэ ээрэмшээн ханхинса дуулаад, ёлкоёо тойрон гүйхэтэйгөө адли эгээн шэмэг һайхан, гал улаан үнгэтэй монсуудые дайража, шала дээрэ биса унагаажархиба.

Энэ үедэ нүгөө таһалга сооһоо гаража ерэһэн эжынь уур сухалдаа бусалжа, гани галзуу болошобо:

— Ай, халаг, тоомгүй тоншуул, хүхибэл хүлөө алдахаш гэжэ шамда хэды дахин хэлээ гээшэбиб. Шам шэнги хөөрүү зантай үхибүүн энэ дэлхэйдэшье байхагүй.

Эжын гэмэрэлтэшьегүй, досоогоо бүтэжэ, харанхалшоод, уйлахаяа байһан Дугар-Сэрэн:

— Эжы, өө эжы, энэ дэлхэйн бүхы үхибүүдэй абари зан һайн мэдэхэ хүн гүш? —гэжэрхибэ.

Гэнтэ эжынь уур сухал уһанай уурал мэтэ дэгдэшоо бэлэй.

Зэргэлжэ һууһан айлайхла шэнэ жэлээр амаршалаагүй байһанаа Соёлмаа гэнтэ һанажа, сагтаа ерэхэб гэжэ үхибүүдтээ захяад, бушуухан хубсалжа, гэлдаашаа гараба.

Шэнэ жэлэй зол баярта һогтошонхой, шэнэ һониноо шэмэг болгон хөөрэлдэжэ, зуун грамм хүршэ эхэнэртээ хубаалдаашье һаа, арсахаар бэшэ, хүлынь хүнгэдэшоод гэшхэлнэ.

Үүдыень тоншобо. Хоёр заахан үхибүүдынь үүдэ нээжэ үгөөд, орогты, дэгэлээ тайлажа, шэнэ жэлэй айлшан болоно, дээшээ, хойморто һуугыт гэлдэн боһошобод. Соёлмаа хэрэгтэй хүнэйнгээ үгы байһанда урмаа хухаран, яаралтай түргэн нигэжэ асууба:

—Эжытнай хаанаб?

— Хоёр минута болоод ерэхээр танилайдаа ошоһоор хоёр час болоо,—гэжэ үхибүүд харюусаба.

Үшөөшье айлнуудта орохо хүсэлэнтэй ябаһан Соёлмаа бушуухан лэ гэр тээшээ алхалшоо һэн.

Бадмын эжы (Дулмаадай хүгшэн тосхонойхидойнгоо дунда Бадмын эжы гэжэ нэрэшэшэһэн юм. Хотоной үхибүүд Дулмаадай хүгшэн гээ һаа танихашьегүй) шэнэ жэлые өөрынхеэрээ буйлуулан ойлгодог һэн. Декабриин ...ниша нэгэнэй үдэшые «бүтүүгэй» һүни гэжэ тоолохо. Тиимэһээ бүхэлеэр мяха шанажа, «бүхүүртэрээ, хахатараа» эдихэ саг ерээ гээд, хүршэнэрөө уридаг зантай байгаа.

Сэбэр агаараар амилхаяа хаа-яахан газаа гарадаг болонхойшье һаа, энэ зангаа табяагүй, мүнөөшье хажуудахи таягаа абажа, ёо-хай болоһоор түхеэржэ оробо.

Нилээд удаан һалирһандаа хүлнүүдынь шархиржа, үбдэнэ. Үүдэ татажа ороходонь, гурбатайхан Даримаһаа ондоо хүн гэртэ байбагүй.

— Ай даа, арайшамай түхеэржэ ерэхэдэм, талаан буруулхадаа, хэншье гэртээ үгы байба гээшэ гү? —гэжэ шангаар дуугараад, үүдэн тээшэ галгиба.

Шэнэ жэлэй ёлко түхеэржэ, куклануудтайгаа наадажа һууһан гурбатайхан Дарима басаган тодожо абаад:

— Бадмын эжы, би хүн бэшэ аальби?— гээд тоб байса хэлээдхибэ.

Дулмаадай хүгшэн хэлэхэ үгэеэ оложо ядан, амаа ангайгаад байшоо гэлсэдэг.

Б-Н. НАМДЫКОВ.

СЭНХИР ЭКРАНУУДТА

12 часһаа 15 час хүрэтэр Ленинэй орденто локомотив-вагон заһабарилгын заводой соёлой ордонһоо боксоор республикын түрүү һуури эзэлхын түлөө эхилһэн мүрысөөн дамжуулагдаха. 15 часһаа 18 час хүрэтэр Москваһаа дамжуулга. **УЛААН-ҮДЭ ХАРУУЛНА:** 18 часһаа «Пионерия» гэһэн үхибүүдтэ зорюулагдаһан киножурнал. 18.10 минутаһаа «12 һара» гэһэн мультфильм. 19.10 минутаһаа «Совет спорт» гэһэн киножурнал. 19.30 минутаһаа 23.45 минута хүрэтэр Москваһаа дамжуулга.

ПРАВДА БУРЯТ[...] МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕР

Нэгэдэхи хуудаһ[...] «Автомашинануудые [...] үрэтэйгөөр ашаглаха[...] һэн түрүү бэшэг. «Ле[...] ажалай вахтын нэгэ [...] гэһэн гаршаг доро инф[...] цинууд. ТАСС-ай ш[...] мэдээсэлнүүд.

Хоёрдохи хуудаһ[...] «Партийна ажабайда[...] һэн гаршаг доро В. Ор[...] корреспонденци. Түрэл[...] доторнай. М. Алексан[...] корреспонденци.

Гурбадахи хуудаһ[...] «Доржи Банзаров» гэ[...] жэг тухай рецензи. [...] дай АССР-эй Минис[...] дэй Соведтэ. «Экспо-7[...] һэн АПН-эй материал[...] тоинформаци.

Дүрбэдэхи хуудаһ[...] спортын һонин. Хилы[...] наһаа абтаһан ТАСС-[...] дээсэлнүүд. Соносхол[...]

Редакторай орлог[...]
М. Н. НИМ[...]

Манай адрес, телефону[...]

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора—5[...] приёмная—54-93, зам. редактора—68-08, зам. редакто[...] 62-62, ответ. секретаря—50-52, зам. ответ. секретаря—6[...] отделы: партийной жизни—60-91, сельского хозяйства—6[...] 63-86, пропаганды и агитации—56-23, промышленнос[...] строительства—61-35, советского строительства и быта—6[...] культуры и школ—60-21, писем и рабселькоров—67-81, [...] формации—34-05, общественная приёмная—56-62, маши[...] бюро—57-63, фотолаборатория—33-61.

 ● Гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Совете Министров БурАССР. ● Н-03130. Зак. №[...]